

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Τμήμα Νοσηλευτικής

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Πιλοτική Μελέτη για τη Στάθμιση της σύντομης εκδοχής του Ερωτηματολογίου
Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας»

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ
Φιλολόγος

Νοέμβριος 2014
ΣΠΑΡΤΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Τμήμα Νοσηλευτικής

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Πιλοτική Μελέτη για τη Στάθμιση της σύντομης εκδοχής του Ερωτηματολογίου
Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας»**

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Φιλολόγος

Μέλη Συμβουλευτικής Επιτροπής

Επιβλέπων: Παναγιώτης Πρεζεράκος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μέλος: Σοφία Ζυγά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Μέλος: Στυλιανή Τζιαφέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

Νοέμβριος 2014

ΣΠΑΡΤΗ

Copyright© ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης «Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείρισης Κρίσεων» του τμήματος Νοσηλευτικής. Η έγκριση της δεν υποδηλώνει απαραίτητως και την αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστήμιου Πελοποννήσου.

Βεβαιώνω ότι η παρούσα διπλωματική εργασία είναι αποτέλεσμα δικής μου δουλειάς και δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής. Στις δημοσιευμένες ή μη δημοσιευμένες πηγές που αναφέρω έχω χρησιμοποιήσει εισαγωγικά και όπου απαιτείται έχω παραθέσει τις πηγές τους στο τμήμα της βιβλιογραφίας.

Υπογραφή: Μ.Σ

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Παναγιώτης Πρεζεράκος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Σοφία Ζυγά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Στυλιανή Τζιαφέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εκπονήθηκε στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών μου υποχρεώσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος με τίτλο «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής της σχολής Επιστημών Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Το θέμα που πραγματεύεται είναι η πιλοτική στάθμιση της σύντομης εκδοχής του ερωτηματολογίου Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας (TEIQue-sf) στην ελληνική γλώσσα.

Η εν λόγω εργασία θα ήταν ανέφικτο να υλοποιηθεί χωρίς την καταλυτική συνδρομή σημαντικών ανθρώπων, τους οποίους νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά για την πολύπλευρη στήριξη τους.

Αρχικά, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα της διπλωματικής αυτής κύριο Παναγιώτη Πρεζεράκο, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Νοσηλευτικής, για τη συνεχή καθοδήγηση και επίβλεψη καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας, που αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες αρωγής για την ολοκλήρωσή της. Εν συνεχεία, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την κυρία Σοφία Ζυγά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρο του τμήματος Νοσηλευτικής και την κυρία Στυλιανή Τζιαφέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, οι οποίες έκαναν αποδεκτή την πρότασή μου για τη συμμετοχή τους στην τριμελή επιτροπή, στηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο την προσπάθεια εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής.

Επίσης εκφράζω τις ευχαριστίες μου και στον καθηγητή του University College of London κύριο Κωνσταντίνο Πετρίδη, ο οποίος μας εμπιστεύθηκε τη στάθμιση στην ελληνική του ερωτηματολογίου, που ο ίδιος συνέταξε.

Τέλος, εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες προς όλους εκείνους που με το δικό τους τρόπο συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

«Ο καθένας μπορεί να θυμώσει - αυτό είναι εύκολο.

*Αλλά το να θυμώσει κανείς με το σωστό άτομο, στο σωστό βαθμό και στη σωστή στιγμή,
για τη σωστή αιτία και με το σωστό τρόπο - αυτό δεν είναι εύκολο».*

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός: Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί μέρος του γενικότερου εγχειρήματος της στάθμισης της σύντομης εκδοχής του ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα (TEIQue-sf) στην Ελλάδα. Σκοπός της είναι η πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου σε Ελληνικό πληθυσμό και η προκαταρκτική εκτίμηση της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας αυτού.

Υλικό και μέθοδος: Το δείγμα αντλήθηκε από τον γενικό ενήλικο πληθυσμό της Αθήνας και της Σπάρτης. Συνολικά διανεμήθηκαν 130 ερωτηματολόγια και συμπληρώθηκαν τα 111 (ποσοστό ανταπόκρισης 85,4%).

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του TEIQue-sf χρησιμοποιήθηκαν ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha και η μέθοδος ελέγχου-επανελέγχου (test-retest). Ο έλεγχος της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου επιτεύχθηκε με την εκτίμηση της εγκυρότητας όψεως (face validity). Το αμφίπλευρο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε ίσο με 0,05. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το IBM SPSS 21.0.

Αποτελέσματα: Συνολικά, το ερωτηματολόγιο εμφάνιζε αρκετά καλή εσωτερική συνέπεια (Cronbach's alpha=0,83 και 0,88 για την αρχική και την επαναληπτική μέτρηση αντιστοίχως). Σε όλες τις περιπτώσεις ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης ήταν εξαιρετικά υψηλός (>0,89) και οι συντελεστές συσχέτισης Spearman εφαρμόζοντας την μέθοδο ελέγχου-επανελέγχου και για τα 30 στοιχεία ήταν μέτριοι έως αρκετά υψηλοί (από 0,53 έως 0,85) και εμφάνισαν στατιστική σημαντικότητα ($p < 0,001$), γεγονός που φανερώνει υψηλή αξιοπιστία του ερωτηματολογίου. Η εγκυρότητα όψεως του ερωτηματολογίου ήταν αρκετά ικανοποιητική με τους συμμετέχοντες να αποφαίνονται υπέρ της δυνατότητας κατανόησης και σαφήνειας αυτού. Τέλος, από τους δημογραφικούς παράγοντες το εκπαιδευτικό επίπεδο παρουσίασε στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα ($p = 0,001$).

Συμπεράσματα: Στο στάδιο της προκαταρκτικής δοκιμής του στον ελληνικό πληθυσμό, το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα - σύντομη μορφή (TEIQue-sf), παρουσίασε αποδεκτή αξιοπιστία και εγκυρότητα, δίνοντάς μας τη δυνατότητα να προχωρήσουμε τη διαδικασία της στάθμισής του στην Ελλάδα.

Λέξεις Κλειδιά: *Ερωτηματολόγιο της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα – σύντομη εκδοχή (TEIQue-sf), Αξιοπιστία, Εγκυρότητα*

ABSTRACT

Purpose: This study is part of the overall operation of standardizing the Trait Emotional Intelligence Questionnaire- short form (TEIQue-sf) in Greece.

Purpose is piloting the questionnaire in Greek population and the preliminary assessment of the reliability and validity of it.

Material and Methods: The sample was drawn from the general adult population of Athens and Sparta.

A total of 130 questionnaires were distributed and 111 were completed (response rate 85.4%).

To check the reliability of TEIQue-sf used the Cronbach's alpha (α) internal consistency and test retest. Checking the validity of the questionnaire was accomplished by assessing the face validity.

The two-sided significance level was set equal to 0.05. Data analysis was performed with IBM SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences).

Results: The questionnaire showed fairly good internal consistency (Cronbach's alpha = 0,83 and 0,88 for the initial and follow-up measurement, respectively). In all cases the coefficient of intraclass correlation was exceptionally high ($> 0,89$) and Spearman correlation coefficients by applying the control method for-retest and in 30 elements were sufficiently moderate to high (from 0,53 to 0,85) and showed statistical significance ($p < 0,001$) which shows high reliability of the questionnaire. The face validity of the questionnaire was quite satisfactory to the participants to decide in favor of the intelligibility and clarity of this. Finally, from demographic factors educational level showed a statistically significant correlation with the total as Trait EI ($p = 0,001$).

Conclusions: In the pre-test phase of the Greek population, the questionnaire of EI as Trait- short form (TEIQue-sf), showed acceptable reliability and validity, enabling us to move the process of weighting in Greece.

Keywords: Trait Emotional Intelligence Questionnaire- short form (*TEIQue-sf*), *Reliability*, *Validity*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ	12
1.1 Συναισθηματική Νοημοσύνη-Ιστορική Αναδρομή	12
1.2 Συναισθηματική Νοημοσύνη-Εννοιολογικές διασαφηνίσεις	13
1.2.1. Μοντέλο Ικανότητας και Μικτά Μοντέλα (Ability and Mixed Models)	14
1.2.1.1 Μοντέλο Ικανότητας (Ability Model)	14
1.2.1.2. Μικτά μοντέλα (Mixed Model)	16
1.2.1.2.1. Το μοντέλο Συναισθηματικής-Κοινωνικής Νοημοσύνης του Reuven Bar-on.....	16
α) Μέτρηση της Συναισθηματικής-Κοινωνικής Νοημοσύνης του Reuven Bar-on.....	16
1.2.1.2.2. Το μοντέλο Συναισθηματικής Επάρκειας του Goleman.....	18
α) Μέτρηση της Συναισθηματικής Επάρκειας του Goleman	18
1.2.1.2.3. Το μοντέλο του Cooper.....	19
α) Μέτρηση της Συναισθηματικής Νοημοσύνης σύμφωνα με το μοντέλο του Cooper.....	19
1.2.2. Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Γνώρισμα και ως Ικανότητα (Trait EI and Ability EI)	20
1.2.2.1. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας (Trait EI)	20
1.2.2.1.1. Εργαλεία Μέτρησης της ΣΝ ως Γνώρισμα.....	21
α) Ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα του Petrides και των συνεργατών του 10 - TEIQue	21
β) Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Schutte και των συνεργατών του 36- SEIS	27
γ) Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong & Law 41- WLEIS	28
δ) Η Κλίμακα Αλεξιθυμίας του Πανεπιστημίου του Τορόντο 42- TAS-20	28
ε) Το τεστ Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Πανεπιστημίου της Swinburne 43 - SUEIT.....	28
ζ) Η Κλίμακα Συναισθηματικού Ελέγχου του Martínez-Pons 45-EISRS	29
1.2.2.2. Η ΣΝ ως Ικανότητα (Ability Model) και η Αξιολόγηση της.....	29
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	31
2.1. Σκοπός.....	31
2.2. Ερευνητικά Ερωτήματα	31
2.3. Υλικό και Μέθοδος.....	32
2.3.1. Δείγμα	32
2.3.2. Εργαλείο Μελέτης- Ερωτηματολόγιο TEIQue-sf.....	32
2.3.3. Μέθοδος εκτίμησης Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας του TEIQue-sf	32
2.3.4. Διαδικασία χορήγησης ερωτηματολογίων-διεξαγωγή της έρευνας.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	35
3.1. Επεξεργασία Δεδομένων-Στατιστική Ανάλυση.....	35
3.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά-Περιγραφή του δείγματος της πιλοτικής μελέτης.....	36

3.3. Έλεγχος Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας του TEIQue-sf.....	38
3.3.1. Έλεγχος Αξιοπιστίας.....	38
3.3.2. Έλεγχος Εγκυρότητας.....	40
3.4. Συναισθηματική Νοημοσύνη.....	41
3.4.1. Παράγοντας Ευημερίας-Περιγραφικά αποτελέσματα.....	41
3.4.1.1. Παράγοντας Ευημερίας-Διμεταβλητή ανάλυση.....	42
3.4.1.2. Παράγοντας Ευημερίας-Πολυμεταβλητή ανάλυση.....	43
3.4.2. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Περιγραφικά αποτελέσματα.....	44
3.4.2.1. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Διμεταβλητή ανάλυση.....	46
3.4.2.1. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Πολυμεταβλητή ανάλυση.....	47
3.4.3. Παράγοντας Συναισθηματικότητας-Περιγραφικά αποτελέσματα.....	47
3.4.3.1. Παράγοντας Συναισθηματικότητας-Διμεταβλητή ανάλυση.....	49
3.4.3.2. Παράγοντας Συναισθηματικότητας- Πολυμεταβλητή ανάλυση.....	50
3.4.4. Παράγοντας Κοινωνικότητας-Περιγραφικά αποτελέσματα.....	51
3.4.4.1. Παράγοντας Κοινωνικότητας-Διμεταβλητή ανάλυση.....	53
3.4.4.2. Παράγοντας Κοινωνικότητα-Πολυμεταβλητή ανάλυση.....	54
3.4.5. Στοιχεία που δεν συμπεριλαμβάνονται στους 4 παράγοντες του TEIQue-sf - Περιγραφικά αποτελέσματα.....	54
3.4.6. TEIQue-sf περιγραφικά αποτελέσματα.....	56
3.4.6.1. TEIQue-sf Διμεταβλητή ανάλυση.....	56
3.4.6.2. TEIQue-sf Πολυμεταβλητή ανάλυση.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	58
4.1. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία του TEIQue-sf.....	58
4.2. Συναισθηματική Νοημοσύνη και Δημογραφικοί Παράγοντες.....	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	71
Παράρτημα 1.....	71
Παράρτημα 2-Χρήγηση Άδειας Στάθμισης.....	74

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

1.1 Συναισθηματική Νοημοσύνη-Ιστορική Αναδρομή

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα η νοημοσύνη σχετιζόταν με τον παραδοσιακό ορισμό της ευφυΐας και μετριοτάταν με ένα συγκεκριμένο τρόπο, το γνωστό δείκτη νοημοσύνης (Intelligence Quotient - IQ), ο οποίος αποτελούσε αδιάψευστο τεκμήριο της ακαδημαϊκής επίδοσης. Τις τελευταίες όμως δεκαετίες το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας έχει μετατοπιστεί και σε άλλες διαστάσεις του ανθρώπινου δυναμικού πέρα από τις γνωστικές. Συνεπώς η έννοια της Συναισθηματικής Νοημοσύνης αναδύθηκε κυρίως σε αντιπαράθεση με την επικρατούσα πλέον τάση της γενικής νοημοσύνης στον επιστημονικό χώρο της ψυχολογίας και έχει επιδείξει αρκετά δείγματα αναφορικά με την ικανότητά της να λειτουργεί ως καθοριστικός παράγοντας πρόβλεψης της ακαδημαϊκής και επαγγελματικής επιτυχίας του ατόμου.

Οι ρίζες της ΣΝ βρίσκονται πολύ παλιά στο χρόνο, στην έννοια της κοινωνικής νοημοσύνης, που εισήγαγε ο Thorndike ¹, η οποία αναφέρεται στην ικανότητα του ατόμου να καταλαβαίνει και να διαχειρίζεται τους ανθρώπους και να δρα με συνετό τρόπο στις ανθρώπινες σχέσεις. Στην έννοια της κοινωνικής νοημοσύνης ο Thorndike συμπεριέλαβε πτυχές της ζωής, που δεν μπορούσαν να μετρηθούν με το γενικό δείκτη νοημοσύνης (IQ). Παρόμοια ο Wechsler ², αναφέρεται στην επίδραση των μη γνωστικών παραγόντων στην ευφυή συμπεριφορά και υποστηρίζει ότι τα μοντέλα νοημοσύνης δεν θα είναι πλήρη, μέχρι να επιτευχθεί η ακριβής περιγραφή αυτών των παραγόντων. Γενικότερα ο Wechsler υποστήριζε ότι η νοημοσύνη έπρεπε να περιλαμβάνει και ορισμένους βουλευτικούς παράγοντες ανεξάρτητους από τους λογικούς συνειρμούς και την αφηρημένη σκέψη. Σε όμοιο χρόνο ο Gardner ³ διατύπωσε τη θεωρία του για τα πολλαπλά συστατικά της νοημοσύνης και εισήγαγε δύο νέες διαστάσεις της κοινωνικής νοημοσύνης, τη διαπροσωπική και τη ενδοπροσωπική, που αναφέρονται στην ικανότητα του ατόμου να κατανοεί τα συναισθήματα και τις νοητικές διεργασίες τόσο του δικού του εσωτερικού κόσμου όσο και των άλλων. Οι παρατηρήσεις αυτές του Gardner αποτέλεσαν αργότερα τη βάση της θεωρίας του Goleman για τη Συναισθηματική Νοημοσύνη. Ο όρος «Συναισθηματική Νοημοσύνη» χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στο χώρο της ψυχοθεραπείας σε άρθρο του Leuner ⁴, ο οποίος αποδίδει τη δυσαρέσκεια των μητέρων που παραμένουν στο σπίτι για να μεγαλώσουν τα παιδιά τους στην έλλειψη Συναισθηματικής Νοημοσύνης. Για τη θεραπεία τους μάλιστα πρότεινε κάποιες καθαρτήριες συναισθηματικές διαδικασίες με τη χρήση ψυχοθεραπείας και παραισθησιογόνων, τύπου LSD. Το θέμα όμως

παραμένει απαραίτητο επειδή ο Leuner δημοσίευσε την εργασία του στα Γερμανικά. Η πρώτη ακαδημαϊκή αναφορά στα Αγγλικά γίνεται στη διατριβή του Payne ⁵, χωρίς όμως να υφίσταται ακριβής προσδιορισμός του όρου.

Οι Salovey και Mayer ⁶ ήταν αυτοί, οι οποίοι έδωσαν και τον πρώτο επίσημο ορισμό της Συναισθηματικής Νοημοσύνης, τον οποίον αναδιατύπωσαν στη συνέχεια, ξεκινώντας ταυτοχρόνως ένα ερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό να αναπτύξουν έγκυρα εργαλεία μέτρησής της, έτσι ώστε να διερευνηθεί περαιτέρω η σημασία της.

Ο όρος «Συναισθηματική Νοημοσύνη» έγινε ευρέως γνωστός μέσα από τη συγγραφική δραστηριότητα του Daniel Goleman ⁷⁻⁸, ο οποίος μέσα από την αξιολόγηση προγραμμάτων Συναισθηματικής Νοημοσύνης συγκέντρωσε και ομαδοποίησε τις ιδιότητές της σε πέντε διαστάσεις: την αυτεπίγνωση, την αυτορρύθμιση, τα κίνητρα συμπεριφοράς, την ενσυναίσθηση και την ικανότητα στις σχέσεις με τους άλλους. Ακολούθως ο Bar-On ⁹ ορίζει τη ΣΝ ως ένα σύνολο συναισθημάτων, κοινωνικών γνώσεων ή ικανοτήτων, οι οποίες επηρεάζουν τη γενική ικανότητα των ατόμων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Οι Petrides και Furnham ¹⁰ ήταν οι πρώτοι, που πρότειναν μια εννοιολογική διάκριση μεταξύ της ΣΝ ως συστατικό της προσωπικότητας (Trait EI) και της ΣΝ ως ατομική ικανότητα (Ability EI). Η ΣΝ ως χαρακτηριστικό γνώρισμα της προσωπικότητας ορίζεται ως *«ένας αστερισμός των αυτοαντιλήψεων περί συναισθημάτων, που βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της προσωπικότητας»* ^{11:287}. Απλούστερα, η ΣΝ ως γνώρισμα αναφέρεται στην αυτο-αντίληψη ενός ατόμου αναφορικά με τις ικανότητες των συναισθημάτων του και αξιολογείται με ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς ¹².

1.2 Συναισθηματική Νοημοσύνη-Εννοιολογικές διασαφηνίσεις

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα ενός ατόμου να «παρακολουθεί» τα συναισθήματα τα δικά του και των άλλων ανθρώπων, να κάνει διάκριση μεταξύ των διαφορετικών συναισθημάτων και να χρησιμοποιεί κατάλληλα τις συναισθηματικές πληροφορίες για να καθοδηγεί τη σκέψη και τη συμπεριφορά του ¹³. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη τα τελευταία χρόνια έχει εγείρει πολλά ερωτήματα και έχει προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον αλλά και τον προβληματισμό τόσο στους κόλπους της επιστημονικής κοινότητας όσο και στο ευρύ κοινό. Μια πρόσφατη έρευνα για τον όρο συναισθηματική νοημοσύνη στη βάση δεδομένων «PsychInfo», οδήγησε στην εύρεση 800 άρθρων σε περιοδικά, τα οποία έχουν δημοσιευθεί απ' όταν δόθηκε ο πρώτος επίσημος ορισμός της ΣΝ από τους Peter Salovey και John Mayer, το 1990. Ωστόσο, αυτή η φαινομενικά πολλά υποσχόμενη και αναπτυσσόμενη έρευνα στο συγκεκριμένο τομέα εξακολουθεί

να είναι γεμάτη με διαφωνίες όσον αφορά στις προτάσεις των συντακτών της ΣΝ για το πώς αυτή θα πρέπει να εννοιολογηθεί και να αξιολογηθεί. Τα θεωρητικά μοντέλα της ΣΝ είναι δυνατόν να ταξινομηθούν ανάλογα με:

- Το που εστιάζουν οι θεωρίες ως προς τον ορισμό της ΣΝ

Μοντέλα Ικανότητας και Μικτά Μοντέλα (Ability and Mixed Models)

ή

- Τα εργαλεία που χρησιμοποιούν για την αξιολόγηση των ατομικών διαφορών της ΣΝ

Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Γνώρισμα και Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Ικανότητα (Trait EI and Ability EI)

1.2.1. Μοντέλο Ικανότητας και Μικτά Μοντέλα (Ability and Mixed Models)

Πρώτοι ο Mayer και οι συνεργάτες του ¹⁴, ταξινόμησαν τα μοντέλα της ΣΝ σε δύο μεγάλες κατηγορίες, στα μοντέλα ικανότητας και στα μικτά μοντέλα, βασιζόμενοι στο εάν ή όχι ένα θεωρητικό μοντέλο συνδυάζει γνωστικές ικανότητες ή/και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

1.2.1.1 Μοντέλο Ικανότητας (Ability Model)

Οι Salovey και Mayer ⁶ ήταν αυτοί, οι οποίοι έδωσαν και τον πρώτο επίσημο ορισμό της Συναισθηματικής Νοημοσύνης, τον οποίον αναδιατύπωσαν στη συνέχεια, ξεκινώντας ταυτοχρόνως ένα ερευνητικό πρόγραμμα με σκοπό να αναπτύξουν έγκυρα εργαλεία μέτρησής της, έτσι ώστε να διερευνηθεί περαιτέρω η σημασία της. Σύμφωνα με τους τελευταίους ^{15:5} η ΣΝ «περιλαμβάνει την ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται με ακρίβεια τα συναισθήματα, να έχει πρόσβαση και να δημιουργεί συναισθήματα έτσι ώστε να διευκολύνει τη σκέψη του, να καταλαβαίνει τα συναισθήματα

και τη συναισθηματική γνώση και να ρυθμίζει στοχαστικά τα συναισθήματά του έτσι ώστε να προωθεί τη συναισθηματική και πνευματική του ανάπτυξη».

Το μοντέλο αυτό υποστηρίζει ότι η ΣΝ περιλαμβάνει 4 τύπους ικανοτήτων ¹⁵:

✓ **Αντίληψη Συναισθημάτων** – αντιπροσωπεύει μια βασική πτυχή της ΣΝ και αναφέρεται στην ικανότητα ενός ατόμου να εντοπίζει και να αποκρυπτογραφεί τα συναισθήματα στα πρόσωπα, στις εικόνες, στις φωνές, όπως επίσης και στην ικανότητα του ατόμου να αναγνωρίζει τα δικά του συναισθήματα.

✓ **Χρήση Συναισθημάτων** – η ικανότητα αξιοποίησης των συναισθημάτων για τη διευκόλυνση των διάφορων γνωστικών δραστηριοτήτων, όπως αυτών της σκέψης και της επίλυσης προβλημάτων. Ο συναισθηματικά ευφυής άνθρωπος μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως τις μεταβαλλόμενες διαθέσεις του έτσι ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος του.

✓ **Κατανόηση Συναισθημάτων** - η ικανότητα κατανόησης της γλώσσας των συναισθημάτων καθώς και της εκτίμησης των περίπλοκων σχέσεων, που υφίστανται μεταξύ αυτών. Για παράδειγμα, η κατανόηση των συναισθημάτων περιλαμβάνει την ικανότητα να είναι κάποιος ευαίσθητος στις μικρές αποκλίσεις μεταξύ των συναισθημάτων, καθώς και την ικανότητα να αναγνωρίζει και να περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσονται τα συναισθήματα με την πάροδο του χρόνου.

✓ **Διαχείριση Συναισθημάτων** – η ικανότητα ελέγχου των συναισθημάτων του εαυτού αλλά και των άλλων. Ως εκ τούτου, ο συναισθηματικά έξυπνος άνθρωπος μπορεί να αξιοποιήσει τα συναισθήματα, έστω και τα αρνητικά, διαχειριζοντάς τα με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι στόχοι.

α) Μέτρηση της ΣΝ ως ικανότητα

Οι εμπνευστές του μοντέλου ικανότητας κατασκεύασαν δύο κλίμακες αξιολόγησης της ΣΝ: την κλίμακα Multifactor Emotional Intelligence Scale ¹⁶ και το Mayer, Salovey, Caruso Emotional Intelligence Test (MSCEIT) ¹⁷. Σκοπός τους ήταν η αντικειμενική μέτρηση των συναισθηματικών ικανοτήτων ενός ατόμου. Τόσο η πρώτη όσο και η δεύτερη κλίμακα αξιολογούν τις τέσσερις διαστάσεις της ΣΝ, όπως αναφέρθηκαν στο ανάλογο θεωρητικό μοντέλο ικανότητας. Οι κλίμακες αυτές αποτελούνται από στοιχεία τα οποία αναφέρονται στην επίλυση προβλημάτων που αφορούν στα συναισθήματα.

Όπως ορίζουν ο Mayer και οι συνεργάτες του ¹⁸ η ΣΝ ως ικανότητα έχει στενή συνάφεια ως προς τη δομή και την οργάνωσή της με τα άλλα είδη νοημοσύνης και η έγκυρη αξιολόγησή της μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη μέθοδο της αντικειμενικής μέτρησης της επίδοσης σε έργα, που αναφέρονται

σε συναισθήματα ¹⁹. Για το λόγο αυτόν οι παραπάνω κλίμακες έχουν ως πρότυπό τους, τα τεστ IQ. Παρά το γεγονός όμως ότι έχουν αναγνωρισθεί ως δοκιμασίες ικανότητας, διαφέρουν από τα συνήθη τεστ IQ, στο ό,τι τα στοιχεία τους δεν έχουν αντικειμενικά σωστές απαντήσεις.

1.2.1.2. Μικτά μοντέλα (Mixed Model)

1.2.1.2.1. Το μοντέλο Συναισθηματικής-Κοινωνικής Νοημοσύνης του Reuven Bar-on

Ο Bar-On επικεντρώθηκε στη συναισθηματική και κοινωνική διάσταση της ΣΝ και την ορίζει ως ένα σύνολο συναισθημάτων, κοινωνικών γνώσεων ή ικανοτήτων, οι οποίες επηρεάζουν τη γενική ικανότητα των ατόμων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις ⁹.

Οι πέντε κύριες περιοχές στο μοντέλο του Bar-on ⁹ είναι οι:

- ✓ **Ενδοπροσωπικές ικανότητες-** περιλαμβάνουν δεξιότητες όπως τη συναισθηματική αυτεπίγνωση, τη θετική διεκδίκηση, τον αυτοσεβασμό, τη διαπίστωση του ατομικού δυναμικού και την ανεξαρτησία/αυτονομία.
- ✓ **Διαπροσωπικές ικανότητες-** περιλαμβάνουν δεξιότητες όπως την ενσυναίσθηση, τις διαπροσωπικές σχέσεις και την κοινωνική υπευθυνότητα.
- ✓ **Προσαρμοστικότητα-** περιλαμβάνει δεξιότητες όπως την ανοχή στο άγχος και τον έλεγχο των παρορμήσεων.
- ✓ **Διαχείριση άγχους-** περιλαμβάνει δεξιότητες όπως τη λύση των προβλημάτων, τον έλεγχο της πραγματικότητας και την ευεξία.
- ✓ **Γενική διάθεση των ατόμων-** αφορά στην ευτυχία και στην αισιοδοξία του ατόμου.

Ο Bar-on υποστηρίζει ²⁰ ότι η ΣΝ αναπτύσσεται διαχρονικά και μπορεί να βελτιωθεί μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης και θεραπείας. Επίσης, ο ίδιος θεωρεί ότι η ΣΝ και η γνωστική νοημοσύνη συμβάλλουν εξίσου στη γενική νοημοσύνη των ατόμων, γεγονός που αποτελεί προάγγελο επιτυχίας στους διάφορους τομείς της ζωής τους ²⁰.

α) Μέτρηση της Συναισθηματικής-Κοινωνικής Νοημοσύνης του Reuven Bar-on

Ο Bar-on έπειτα από αρκετά χρόνια έρευνας ανέπτυξε το πρώτο επιστημονικά τεκμηριωμένο εργαλείο μέτρησης της ΣΝ. Κατασκεύασε το Emotional Quotient Inventory (EQ-i)²¹, ένα εργαλείο

αυτοαναφοράς, το οποίο αποτελείται από 133 ερωτήσεις και απαιτεί το χρονικό διάστημα των 30 λεπτών προκειμένου να συμπληρωθεί. Το άτομο εκφράζει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του μέσα από μια 5/βάθμια κλίμακα Likert. Το ερωτηματολόγιο αυτό δίνει μια συνολική βαθμολογία αναφορικά με το Συναισθηματικό Πηλίκο του ατόμου, τις 5 κλίμακες καθώς και τις 15 υποκλίμακες (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Οι 5 κλίμακες και οι 15 υποκλίμακες τις οποίες αξιολογεί το *Emotional Quotient Inventory* του Bar-on

Ενδοπροσωπική Ικανότητα	Αυτοσεβασμός
	Συναισθηματική Αυτογνωσία
	Δυναμισμός
	Ανεξαρτησία
	Αυτοπραγμάτωση
Διαπροσωπική Ικανότητα	Εμπάθεια
	Κοινωνική Ευθύνη
	Διαπροσωπικές Σχέσεις
Διαχείριση Άγχους	Ανοχή στο Στρές
	Έλεγχος Παρορμήσεων
Προσαρμοστικότητα	Έλεγχος Πραγματικότητας
	Ευελιξία
	Επίλυση Προβλημάτων
Γενική Διάθεση	Αισιοδοξία
	Ευτυχία

Πηγή: Bar-On R. The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI). *Psicothema*.2006;18: 21.

1.2.1.2.2. Το μοντέλο Συναισθηματικής Επάρκειας του Goleman

Ο Daniel Goleman ²² περιγράφει τη ΣΝ ως μια δομή που περιλαμβάνει «ικανότητες όπως το να κινητοποιεί κανείς τον εαυτό του για την επίτευξη στόχων και να επιμένει παρά τις ματαιώσεις που δέχεται, το να ελέγχει τις παρορμήσεις του και να μπορεί να καθυστερεί την ικανοποίησή του, όταν πρέπει, το να μπορεί να ρυθμίζει τη διάθεσή του και να μην επιτρέπει στο άγχος και την ανησυχία του να παρεμποδίζουν την ικανότητά του για ορθή σκέψη, να διαθέτει ενσυναίσθηση και αυτογνωσία».

Το μοντέλο του Goleman περιγράφει πέντε βασικές δομές της ΣΝ ⁸ :

- ✓ **Αυτογνωσία** - η ικανότητα των ατόμων να γνωρίζουν τα συναισθήματα, τις δυνατότητες, τις αδυναμίες, τις αξίες και τους στόχους τους καθώς και την επίπτωση αυτών σε άλλους.
- ✓ **Αυτορρύθμιση** - περιλαμβάνει την ικανότητα ελέγχου ή του αναπροσανατολισμού έπειτα από την έλευση συναισθημάτων τα οποία προκαλούν αναστάτωση. Επίσης περιλαμβάνει τον έλεγχο των παρορμήσεων και την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- ✓ **Κοινωνικές δεξιότητες** – αναφέρεται στη διαχείριση των σχέσεων έτσι ώστε να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.
- ✓ **Ενσυναίσθηση** – αναφέρεται στην ικανότητα ενός ατόμου να λαμβάνει υπόψη του τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, ιδίως κατά τη λήψη αποφάσεων.
- ✓ **Κίνητρα** – οι εσωτερικές εκείνες δυνάμεις, οι οποίες ωθούν το άτομο στην υλοποίηση των στόχων του.

Ο Goleman θεωρεί ²² ότι οι συναισθηματικές ικανότητες δεν είναι έμφυτο ταλέντο, αλλά ικανότητες για την ανάπτυξη των οποίων το άτομο πρέπει να εργαστεί σκληρά. Υποστηρίζει όμως, ότι τα άτομα έχουν γεννηθεί με μια γενική συναισθηματική νοημοσύνη, η οποία καθορίζει τις δυνατότητές τους για την εκμάθηση των συναισθηματικών ικανοτήτων.

α) Μέτρηση της Συναισθηματικής Επάρκειας του Goleman

Για τη μέτρηση της Συναισθηματικής Επάρκειας κατασκευάστηκε το Emotional Competency Inventory (ECI) ²³, το οποίο αποτέλεσε τον καρπό συνεργασίας του Goleman με τον Richard Boyatzis. Το ECI όπως αναφέρει η Μ. Πλατσίδου ²⁴, αξιολογεί τέσσερις συστοιχίες ικανοτήτων που περιλαμβάνουν συνολικά 20 ικανότητες: α) Αυτογνωσία: η ικανότητα γνώσης των συναισθημάτων του εαυτού, αξιολόγησης αυτού και αυτοπεποίθησης, β) Αυτοδιαχείριση: ικανότητες αυτοελέγχου, αξιοπιστίας, ευσυνειδησίας, προσαρμοστικότητας, πρωτοβουλίας και προσανατολισμού προς την επίτευξη του στόχου, γ) Κοινωνική ενημερότητα: ενσυναίσθηση, οργανωτική ενημερότητα και προσανατολισμός προς την εξυπηρέτηση και δ) Κοινωνικές Δεξιότητες: ικανότητα για ηγεσία,

επικοινωνία, επιρροή, καταλυτικές αλλαγές, διαχείριση των συγκρούσεων, οικοδόμηση των δεσμών, ομαδική εργασία και ανάπτυξη των ικανοτήτων των άλλων ατόμων.

Το ECI χρησιμοποιείται για τη μέτρηση ενός μεγάλου αριθμού συναισθηματικών ικανοτήτων, που θεωρείται ότι σχετίζονται με την απόδοση στην εργασία ²². Αξίζει να αναφερθεί, ότι πρόκειται για ένα τεστ 360°, που σημαίνει ότι στηρίζεται στις αναφορές άλλων για να αξιολογήσει τη συναισθηματική επάρκεια ενός ατόμου.

1.2.1.2.3. Το μοντέλο του Cooper

Σύμφωνα με το μοντέλο του Cooper ²⁵, η ΣΝ επεκτείνεται πέρα από τις γενικές ικανότητες της προσωπικότητας και διερευνάται σε σχέση με τις επιπτώσεις της στο περιβάλλον και στη ζωή των ατόμων. Στο μοντέλο αυτό η ΣΝ απαρτίζεται από 5 γενικότερες διαστάσεις χαρακτηριστικών και ικανοτήτων, οι οποίες με τη σειρά τους, αποτελούνται από άλλες συνιστώσες. Οι πέντε αυτές διαστάσεις είναι:

- ✓ **Συνηθισμένο περιβάλλον** με συνιστώσες τις πιέσεις και τις ικανοποιήσεις τις οποίες αντλούν τα άτομα από το περιβάλλον τους.
- ✓ **Συναισθηματική συνειδητοποίηση** των ατόμων, η οποία αναφέρεται στη συνειδητοποίηση των συναισθημάτων του εαυτού αλλά και των άλλων, όπως και στην εκφραστικότητα αυτών.
- ✓ **Ανταγωνιστικότητα** των ατόμων, η οποία αναφέρεται στην ικανότητα τους να θέτουν στόχους και να επιτυγχάνουν την επίτευξή τους,
- ✓ **Αξίες και στάσεις** ατόμων, οι οποίες αναφέρονται στις προσδοκίες τους, τη συμπόνια, τη διαίσθησή τους, και την εμπιστοσύνη.
- ✓ **Γενική κατάσταση υγείας** και η ποιότητα της ζωής και των σχέσεων των ατόμων καθώς και η άριστη επίδοσή τους σε διάφορους τομείς της ζωής τους.

α) Μέτρηση της Συναισθηματικής Νοημοσύνης σύμφωνα με το μοντέλο του Cooper

Οι Cooper και Sawaf ²⁶, κατασκεύασαν το Χάρτη Συναισθηματικού Δείκτη (EQ-Map), για τη μέτρηση του παραπάνω κατασκευάσματος. Πρόκειται για ένα εργαλείο 360°, το οποίο αποτελείται από 21 κλίμακες και έχει συνολικά 96 θέματα για τη μέτρηση όλων των σημαντικών διαστάσεων της ΣΝ. Βασίζεται στην μέθοδο των αυτοαναφορών και αξιολογεί τις 5 διαστάσεις, όπως αυτές αναφέρθηκαν παραπάνω.

1.2.2. Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Γνώρισμα και ως Ικανότητα (Trait EI and Ability EI)

Οι Petrides και Furnham ¹⁰ ήταν οι πρώτοι, που πρότειναν μια εννοιολογική διάκριση μεταξύ της ΣΝ ως συστατικό της προσωπικότητας (Trait EI) και της ΣΝ ως ατομική ικανότητα (Ability EI). Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι η ΣΝ ως Γνώρισμα και η ΣΝ ως ικανότητα, είναι δύο διαφορετικές κατασκευές. Η πρώτη αναφέρεται στη συναισθηματική αυτοαποτελεσματικότητα και αξιολογείται με ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς και η δεύτερη αναφέρεται στη συναισθηματική ευφυΐα των ατόμων και αξιολογείται με τεστ μέγιστης απόδοσης. Η διάκριση μεταξύ της ΣΝ ως γνώρισμα και της ΣΝ ως ικανότητα στηρίζεται στη μέθοδο, η οποία χρησιμοποιείται για να μετρήσει το κατασκευάσμα και όχι στα στοιχεία (όψεις) τα οποία τα διάφορα μοντέλα υποτίθεται ότι καλύπτουν. Ως τέτοια, είναι άσχετη με τη διάκριση μεταξύ των μικτών μοντέλων και των μοντέλων ικανότητας της ΣΝ ¹⁴, η οποία βασίζεται στο εάν ή όχι ένα θεωρητικό μοντέλο συνδυάζει γνωστικές ικανότητες ή/και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.

1.2.2.1. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας (Trait EI)

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας (Trait EI) ορίζεται ως *«ένας αστερισμός των αυτοαντιλήψεων περί συναισθημάτων, που βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της προσωπικότητας»* ^{11:287}. Απλούστερα, η ΣΝ ως Γνώρισμα αναφέρεται στην αυτοαντίληψη ενός ατόμου αναφορικά με τις ικανότητες των συναισθημάτων του και αξιολογείται με ερωτηματολόγια αυτό-αναφοράς ²⁷.

Η Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Γνώρισμα βρίσκεται έξω από τη σφαίρα της ανθρώπινης γνωστικής ικανότητας. Μέχρι σήμερα αυτή η υπόθεση έχει επιβεβαιωθεί σε πολλές ανεξάρτητες μελέτες, οι οποίες έχουν αναφέρει σχεδόν μηδενικές, ή ακόμη και αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ των ερωτηματολογίων της ΣΝ ως γνώρισμα και των τεστ IQ ²⁸⁻³³.

Η λειτουργικότητα της ΣΝ ως Γνώρισμα κρίνεται επιτυχής επειδή αναγνωρίζει την εγγενώς υποκειμενική φύση των συναισθημάτων.

1.2.2.1.1. Εργαλεία Μέτρησης της ΣΝ ως Γνώρισμα

α) Ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα του Petrides και των συνεργατών του¹⁰ -TEIQue

Οι Petrides και Furnham¹⁰ συμπλήρωσαν το πρώτο πεδίο δειγματοληψίας της ΣΝ ως Γνώρισμα μέσω της ανάλυσης του περιεχομένου προγενέστερων μοντέλων της ΣΝ και συγγενικών κατασκευασμάτων, συμπεριλαμβανομένων της ενδοπροσωπικής νοημοσύνης, της αλεξιθυμίας, της συναισθηματικής επικοινωνίας, της έκφρασης συναισθημάτων και της ενσυναίσθησης. Η λογική ήταν να συμπεριλάβουν βασικά στοιχεία κοινά σε περισσότερα του ενός μοντέλα, αλλά και να αποκλείσουν περιφερειακά στοιχεία τα οποία εμφανίζονται σε μια και μόνο σύλληψη.

Στο μοντέλο της ΣΝ ως Γνώρισμα, οι αυτοαντιλήψεις περί συναισθημάτων σχηματίζουν τέσσερις αλληλένδετους παράγοντες: *ευημερία* (χαρακτηριστικά που αφορούν προδιαθέσεις της προσωπικότητας), *αυτοέλεγχος* (χαρακτηριστικά που αφορούν στον έλεγχο των συναισθημάτων και των παρορμήσεων), *συναισθηματικότητα* (χαρακτηριστικά που αφορούν στην αντίληψη και στην έκφραση των συναισθημάτων) και *κοινωνικότητα* (χαρακτηριστικά που αφορούν στις διαπροσωπικές ικανότητες και στη διαχείριση των συναισθημάτων)¹⁰⁻¹¹.

Οι Petrides και Furnham³⁴ ακολουθώντας την ορθολογική προσέγγιση για την ανάπτυξη στοιχείων, παρατάσσουν στοιχεία τα οποία γράφτηκαν για να καλύψουν κάθε μια από τις 15 όψεις του χώρου δειγματοληψίας (προσαρμοστικότητα, αυτοπεποίθηση, έκφραση συναισθημάτων, διαχείριση συναισθημάτων, αντίληψη συναισθημάτων, ρύθμιση συναισθημάτων, ενσυναίσθηση, ευτυχία, χαμηλός αυθορμητισμός, αισιοδοξία, σχέσεις, αυτοεκτίμηση, κίνητρα, κοινωνική επίγνωση, έλεγχος στρες). Θετικά και αρνητικά στοιχεία εξισορροπήθηκαν εντός των υπό-κλιμάκων, των παραγόντων και της συνολικής κλίμακας. Ακολουθώντας τη βασική απαίτηση της ψυχομετρίας κάθε στοιχείο της κλίμακας ανήκει σε μια και μόνο υπό-κλίμακα. Η νεότερη έκδοση του ερωτηματολογίου της ΣΝ ως Χαρακτηριστικό Γνώριμα (TEIQue)³⁴ περιλαμβάνει 153 στοιχεία, παρέχοντας αποτελέσματα στις 15 υπό-κλίμακες, στους τέσσερις παράγοντες και συνολικά στη ΣΝ ως Γνώρισμα.

Το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα-σύντομη έκδοχή (TEIQue-sf)³⁵, βασίζεται στην αναλυτική μορφή του TEIQue και περιέχει 2 στοιχεία από κάθε μια από τις 15 υπό-κλίμακες του ερωτηματολογίου. Τα στοιχεία αυτά συλλέχθηκαν βάσει των συσχετίσεων τους με τις αντίστοιχες συνολικές βαθμολογίες, κάτι το οποίο εξασφαλίζει ευρεία κάλυψη της περιοχής δειγματοληψίας του κατασκευάσματος^{10, 35}.

Οι 15 υπό-κλίμακες του ερωτηματολογίου TEIQue είναι οι εξής ³⁵:

✓ **Συναισθηματική Έκφραση (Emotion expression)**

Υψηλή βαθμολογία σε αυτή την κλίμακα σημαίνει ότι οι άνθρωποι είναι πολύ ικανοί να μεταδίδουν τα συναισθήματά τους στους άλλους ανθρώπους. Γνωρίζουν και χρησιμοποιούν τις κατάλληλες λέξεις έτσι ώστε να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με ακρίβεια. Η χαμηλή βαθμολογία σε αυτή την κλίμακα δείχνει μια δυσκολία στην επικοινωνία αναφορικά με τις σκέψεις που σχετίζονται με τα συναισθήματα. Τα άτομα με χαμηλό σκορ βρίσκουν δύσκολο να αφήσουν τους άλλους να γνωρίζουν πώς αισθάνονται. Η αδυναμία έκφρασης των συναισθημάτων τους μπορεί να είναι ενδεικτική ενός πιο γενικευμένου προβλήματος όπως της έλλειψης ατομικής και κοινωνικής αυτοπεποίθησης.

✓ **Εμπάθεια (Empathy)**

Αυτή η κλίμακα μετρά το κατά πόσο ένα άτομο μπορεί να δει τα πράγματα από την οπτική γωνία ενός άλλου ατόμου. Με άλλα λόγια, έχει να κάνει με την ικανότητα κάποιου να μπορεί να καταλάβει τις ανάγκες και τις επιθυμίες των άλλων ανθρώπων. Οι άνθρωποι με υψηλή βαθμολογία σε αυτήν την κλίμακα τείνουν να είναι ικανοί στις συζητήσεις και στις διαπραγματεύσεις, επειδή λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις των εμπλεκομένων. Μπορούν να κατανοήσουν τον άλλον και να εκτιμήσουν το πώς τα πράγματα φαίνονται σε αυτόν. Τα άτομα που σημειώνουν χαμηλές βαθμολογίες, έχουν δυσκολία στην υιοθέτηση των προοπτικών των άλλων ανθρώπων. Τείνουν να είναι αδιάλλακτοι και μη διαλεκτικοί και μπορεί συχνά να φαίνονται εγωκεντρικοί.

✓ **Κίνητρα (Self-motivation)**

Οι άνθρωποι με υψηλή βαθμολογία στην κλίμακα αυτή οδηγούνται από την ανάγκη να παράγουν υψηλής ποιότητας εργασία. Έχουν την τάση να είναι επίμονοι. Δεν χρειάζεται να είναι εξωτερικά αμειβόμενοι για τις προσπάθειές τους επειδή έχουν μια ισχυρή αίσθηση της επιτυχίας και κίνητρα εκ των έσω. Τα άτομα που σημειώνουν χαμηλή βαθμολογία χρειάζονται πολλά κίνητρα και ενθάρρυνση προκειμένου να αναλάβουν δράση. Χρειάζονται διαρκή ανταμοιβή για να συνεχίσουν την προσπάθειά τους και να είναι πιο πιθανό να εγκαταλείψουν στις αντιξοότητες. Τείνουν επίσης να έχουν μειωμένα επίπεδα σε δυναμισμό και επιμονή.

✓ **Συναισθηματικός Έλεγχος (Emotion regulation)**

Η κλίμακα μετρά βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα την ικανότητα που διακρίνει ένα άτομο αναφορικά με τον έλεγχο των συναισθημάτων του. Υψηλή βαθμολογία συνεπάγεται τον έλεγχο των συναισθημάτων και την ικανότητα αλλαγής των δυσάρεστων διαθέσεων ή παράτασης των ευχάριστων μέσα από την προσωπική γνώση και προσπάθεια. Τα άτομα αυτά διακρίνονται από ψυχολογική σταθερότητα. Αυτοί που σημειώνουν χαμηλές βαθμολογίες υπόκεινται σε συναισθηματικές κρίσεις και σε περιόδους παρατεταμένου άγχους ή ακόμα και σε κατάθλιψη. Το βρίσκουν δύσκολο να ασχοληθούν με τα συναισθήματά τους και είναι συχνά κυκλοθυμικοί και οξύθυμοι.

✓ **Ευτυχία (Happiness)**

Η κλίμακα αυτή αφορά σε ευχάριστες συναισθηματικές καταστάσεις, οι οποίες κατευθύνονται κυρίως προς την κατεύθυνση του παρόντος παρά του παρελθόντος (ικανοποίηση από τη ζωή) ή του μέλλοντος (αισιοδοξία). Τα άτομα με υψηλή βαθμολογία είναι χαρούμενα και αισθάνονται καλά με τον εαυτό τους σε αντίθεση με τα άτομα που σημειώνουν χαμηλές βαθμολογίες, τα οποία μπορεί συχνά να είναι υπερβολικά αρνητικά για τα πράγματα. Γενικότερα, τα άτομα με χαμηλή βαθμολογία στην κλίμακα αυτή τείνουν να είναι απογοητευμένοι με τους ζωής, όπως αυτή είναι σήμερα.

✓ **Κοινωνική Αντίληψη (Social awareness)**

Τα άτομα με υψηλές βαθμολογίες πιστεύουν ότι έχουν εξαιρετικές κοινωνικές δεξιότητες και είναι κοινωνικά ευαίσθητοι, προσαρμόσιμοι και διορατικοί. Είναι καλοί διαπραγματευτές και διακρίνονται από την ικανότητά τους να επηρεάζουν τους άλλους. Επιπλέον, τείνουν να έχουν τον έλεγχο των συναισθημάτων τους και καθώς και του τρόπου με τον οποίο τα εκφράζουν, γεγονός που τους επιτρέπει να λειτουργούν με αυτοπεποίθηση σε διάφορα κοινωνικά περιβάλλοντα. Τα άτομα με χαμηλές βαθμολογίες πιστεύουν ότι έχουν περιορισμένες κοινωνικές δεξιότητες και συχνά αισθάνονται ανήσυχοι σε άγνωστες συνθήκες, επειδή δεν είναι σίγουροι για το πώς πρέπει να συμπεριφερθούν. Το βρίσκουν δύσκολο να εκφραστούν με σαφήνεια και έχουν ένα μικρό κύκλο γνωριμιών. Διακρίνονται για τις περιορισμένες διαπροσωπικές τους ικανότητες.

✓ **Χαμηλή παρορμητικότητα (Low impulsiveness)**

Αυτή η κλίμακα μέτρα κυρίως τη δυσλειτουργική («ανθυγιεινή») και όχι λειτουργική («υγιή») παρορμητικότητα. Η χαμηλή παρορμητικότητα περιλαμβάνει το να «σκέφτεσαι πριν πράξεις». Τα άτομα με υψηλή βαθμολογία τείνουν να «σταθμίζουν» όλες τις πληροφορίες πριν πράξουν το οτιδήποτε, χωρίς, ωστόσο, να είναι υπερβολικά προσεκτικοί. Αυτοί που σημειώνουν χαμηλές

βαθμολογίες τείνουν να είναι ορμητικοί και να ενδίδουν στις παρορμήσεις τους. Μοιάζουν πολύ με τα παιδιά, θέλουν άμεση ικανοποίηση και έχουν χαμηλό αυτοέλεγχο. Συχνά μιλούν χωρίς να έχουν σκεφτεί τα πράγματα και αλλάζουν εύκολα γνώμη και άποψη.

✓ **Αντίληψη Συναισθημάτων (Emotion perception)**

Αυτή η κλίμακα μετρά την αντίληψη συναισθημάτων τόσο του εαυτού όσο και των άλλων. Υψηλή βαθμολογία σε αυτήν την κλίμακα συνεπάγεται σαφήνεια αναφορικά με την αντίληψη των συναισθημάτων του ατόμου και ικανότητα αποκωδικοποίησης των συναισθηματικών εκφράσεων των άλλων ανθρώπων. Αντίθετα, τα άτομα με χαμηλή βαθμολογία στην αντίληψη συναισθημάτων βρίσκονται συχνά σε σύγχυση σχετικά με το πώς αισθάνονται και δεν δίνουν μεγάλη προσοχή στα «συναισθηματικά σήματα» που στέλνουν οι άλλοι.

✓ **Αυτοεκτίμηση (Self-esteem)**

Η κλίμακα αυτή μετρά τη συνολική αξιολόγηση του ατόμου για τον εαυτό του. Τα άτομα με υψηλές βαθμολογίες έχουν θετική άποψη για τον εαυτό τους και τα επιτεύγματά τους. Έχουν αυτοπεποίθηση, είναι θετικά και ικανοποιημένα με τις περισσότερες πτυχές της ζωής τους. Αντίθετα, χαμηλές βαθμολογίες δηλώνουν έλλειψη αυτοσεβασμού και αδυναμία πίστης στην αξία του ατόμου.

✓ **Διεκδικητικότητα (Assertiveness)**

Τα άτομα με υψηλά σκορ στην κλίμακα αυτή είναι ειλικρινείς, ξέρουν πώς να διεκδικήσουν πράγματα, να δώσουν και να λάβουν συγχαρητήρια καθώς και να αντιμετωπίσουν τους άλλους, όταν είναι απαραίτητο. Έχουν ηγετικές ικανότητες και μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και υπερασπισθούν τις πεποιθήσεις τους. Τα άτομα με χαμηλές βαθμολογίες τείνουν να υποχωρούν ακόμα και αν ξέρουν ότι έχουν δίκιο και έχουν δυσκολία να λένε «όχι» ακόμα κι όταν αισθάνονται ότι πρέπει να διαφωνήσουν. Ως αποτέλεσμα, συχνά καταλήγουν να κάνουν πράγματα, τα οποία δεν θέλουν να πράττουν. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτοί προτιμούν να είναι μέρος μιας ομάδας, παρά να οδηγούν αυτήν.

✓ **Διαχείριση Συναισθημάτων-των άλλων (Emotion management-in others)**

Αυτή η κλίμακα αφορά στην αντιληπτή ικανότητα ενός ατόμου να διαχειριστεί τις συναισθηματικές καταστάσεις των άλλων ανθρώπων. Υψηλές βαθμολογίες μαρτυρούν την ικανότητα ενός ατόμου να επηρεάσει τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων (πχ, να τους ηρεμήσει, να τους παρηγορήσει, να τους δώσει κίνητρα). Ξέρουν πώς να κάνουν τους άλλους να αισθάνονται καλύτερα όταν το

χρειάζονται. Τα άτομα με χαμηλές βαθμολογίες δεν μπορούν ούτε να επηρεάσουν ούτε να χειριστούν τα συναισθήματα των άλλων.

✓ **Αισιοδοξία (Optimism)**

Όπως και με την ευτυχία, έτσι και αυτή η κλίμακα συνδέεται με την ευημερία, αν και με έναν «μακρόπνοο» τρόπο. Άτομα με υψηλές βαθμολογίες βλέπουν τη θετική πλευρά των πραγμάτων και αναμένουν θετικά πράγματα να συμβούν στην ζωή τους, σε αντίθεση με τα άτομα τα οποία σημειώνουν χαμηλές βαθμολογίες και τα οποία είναι απαισιόδοξα βλέποντας τα πράγματα από μια αρνητική σκοπιά. Είναι λιγότερο πιθανό να είναι σε θέση να προσδιορίσουν και να αναζητήσουν νέες ευκαιρίες και τείνουν να αποφεύγουν το ρίσκο.

✓ **Σχέσεις (Relationships)**

Η κλίμακα αυτή αφορά κυρίως στις προσωπικές σχέσεις ενός ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των στενών φίλων, των συντρόφων αλλά και της οικογένειας. Αφορά στην έναρξη και στη διατήρηση συναισθηματικών δεσμών με τους άλλους. Άτομα με υψηλές βαθμολογίες στην εν λόγω κλίμακα χαρακτηρίζονται από την ικανότητα να συνάπτουν πλήρεις και υγιείς προσωπικές σχέσεις, οι οποίες επηρεάζουν θετικά την παραγωγικότητά τους και τη συναισθηματική τους ευεξία. Ξέρουν πώς να ακούσουν και ανταποκρίνονται στους ανθρώπους, που βρίσκονται κοντά τους. Από την άλλη, άτομα με χαμηλές βαθμολογίες δυσκολεύονται να συνδεθούν ουσιαστικά με τους άλλους και έχουν την τάση να υποτιμούν τις προσωπικές τους σχέσεις. Συχνά συμπεριφέρονται με τρόπους που βλάπτουν εκείνους που βρίσκονται κοντά τους.

✓ **Προσαρμοστικότητα (Adaptability)**

Άτομα με υψηλές βαθμολογίες στην εν λόγω κλίμακα είναι ευέλικτα στην προσέγγισή τους στην εργασία και τη ζωή. Είναι πρόθυμοι και σε θέση να προσαρμοστούν σε νέα περιβάλλοντα και συνθήκες και μπορεί ακόμη και να απολαύσουν την καινοτομία και την τακτική αλλαγή. Χαμηλές βαθμολογίες μαρτυρούν αντίσταση στην αλλαγή και δυσκολία τροποποίησης της εργασίας και του τρόπου ζωής. Αυτά τα άτομα είναι γενικά άκαμπτα και έχουν σταθερές ιδέες και απόψεις.

✓ **Διαχείριση Άγχους (Stress management)**

Τα άτομα με υψηλές βαθμολογίες σε αυτή την κλίμακα μπορούν να χειριστούν την πίεση ήρεμα και αποτελεσματικά επειδή έχουν αναπτύξει μηχανισμούς επιτυχούς αντιμετώπισης. Είναι ικανοί στη ρύθμιση των συναισθημάτων τους, γεγονός που τους βοηθά να αντιμετωπίσουν το άγχος. Αντίθετα, τα άτομα με χαμηλές βαθμολογίες είναι λιγότερο πιθανό να έχουν αναπτύξει στρατηγικές

αντιμετώπισης του άγχους. Προτιμούν να αποφεύγουν εντελώς τις καταστάσεις που είναι δυναμικά ταραχώδεις, αντί να ασχολούνται με γεγονότα, τα οποία τους προκαλούν ένταση. Η ευπάθειά τους στο στρες είναι προβληματική, καθώς τους οδηγεί να απορρίπτουν σημαντικά και ιδιαίτερα απαιτητικά έργα.

Από το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα προκύπτουν τέσσερις επιμέρους **παράγοντες**³⁵:

✓ **Ευημερία (Well-being)**

Η υψηλή βαθμολογία σε αυτόν τον παράγοντα αντανακλά σε μια γενικευμένη αίσθηση ευημερίας, που εκτείνεται από τα επιτεύγματα του παρελθόντος μέχρι τις μελλοντικές προσδοκίες. Συνολικά, τα άτομα με υψηλή βαθμολογία αισθάνονται θετικά, ευτυχισμένα και πλήρη. Αντίθετα, τα άτομα με χαμηλή βαθμολογία τείνουν να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και να είναι απογοητευμένα από τη ζωή τους. Ο παράγοντας της ευημερίας σχετίζεται θετικά με την εξωστρέφεια, τη θετική διάθεση, την επαγγελματική ικανοποίηση και αρνητικά με τα σωματικά παράπονα, με την ανησυχία και την κατάθλιψη. Τα στοιχεία της κλίμακας τα οποία εντάσσονται στον εν λόγω παράγοντα είναι τα εξής: 5, 9, 12, 20, 24 και 27.

✓ **Αυτοέλεγχος (Self-control)**

Οι συμμετέχοντες, οι οποίοι σημειώνουν υψηλή βαθμολογία στο συγκεκριμένο παράγοντα διακρίνονται από έναν υγιή βαθμό ελέγχου επί των ορμών και των επιθυμιών τους. Εκτός από το χαρακτηριστικό της επιβολής τους επί των παρορμήσεων, είναι ικανοί να ελέγχουν τις εξωτερικές πιέσεις και το άγχος τους. Δεν είναι ούτε καταπιεσμένοι ούτε υπερβολικά εκφραστικοί. Αντίθετα, αυτοί με χαμηλές βαθμολογίες είναι επιρρεπείς σε παρορμητικές συμπεριφορές και φαίνονται ανίκανοι να διαχειριστούν το άγχος. Ο παράγοντας του αυτοελέγχου συνδέεται θετικά με την ευσυνειδησία και αρνητικά με το νευρωτισμό και το ψυχωτισμό. Τα στοιχεία της κλίμακας που υπάγονται στον παράγοντα του αυτοελέγχου είναι τα εξής: 4, 7, 15, 19, 22 και 30.

✓ **Συναισθηματικότητα (Emotionality)**

Οι συμμετέχοντες, οι οποίοι σημειώνουν υψηλή βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα βρίσκονται σε επαφή τόσο με τα δικά τους συναισθήματα όσο και με των άλλων. Αντιλαμβάνονται και εκφράζουν τα συναισθήματά τους και κάνουν χρήση αυτών των ικανοτήτων έτσι ώστε να αναπτύξουν και να διατηρήσουν στενές σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους. Η χαμηλή βαθμολογία στον παράγοντα της συναισθηματικότητας συνεπάγεται δυσκολία αναγνώρισης της εσωτερικής συναισθηματικής κατάστασης καθώς και δυσκολία στην έκφραση των συναισθημάτων. Ο

παράγοντας της συναισθηματικότητας σχετίζεται θετικά με την εξωστρέφεια, με τα επαγγελματικά κίνητρα και αρνητικά με το νευρωτισμό. Τα στοιχεία της κλίμακας, τα οποία εντάσσονται στο συγκεκριμένο παράγοντα είναι τα εξής: 1, 2, 8, 13, 16, 17, 23 και 28.

✓ **Κοινωνικότητα (Sociability)**

Ο παράγοντας της κοινωνικότητας δίνει έμφαση στις κοινωνικές σχέσεις και στην κοινωνική επιρροή. Τα άτομα με υψηλή βαθμολογία στον παράγοντα κοινωνικότητα είναι καλύτεροι στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Πιστεύουν ότι έχουν καλές δεξιότητες ακρόασης και μπορούν να επικοινωνούν με σαφήνεια και αυτοπεποίθηση με τους ανθρώπους από πολύ διαφορετικά υπόβαθρα. Εκείνοι με χαμηλή βαθμολογία πιστεύουν ότι είναι ανήμποροι να επηρεάσουν τα συναισθήματα των άλλων και είναι λιγότερο πιθανό να είναι καλοί διαπραγματευτές. Δεν είναι σίγουροι τι να κάνουν ή τι να πουν στις διάφορες κοινωνικές καταστάσεις και, ως εκ τούτου, συχνά εμφανίζονται ντροπαλοί και επιφυλακτικοί. Τα στοιχεία της κλίμακας, τα οποία υπάγονται στο συγκεκριμένο παράγοντα είναι τα εξής: 6, 10, 11, 21, 25 και 26.

Οι τέσσερις επιμέρους παράγοντες λαμβάνουν τιμές από το 1 έως και το 7, με τις υψηλότερες τιμές να δηλώνουν μεγαλύτερη ευημερία, αυτοέλεγχο, συναισθηματικότητα και κοινωνικότητα. Η βαθμολογία σε κάθε παράγοντα προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων στα στοιχεία αυτού, διαιρώντας με τον συνολικό αριθμό των στοιχείων.

Στο ερωτηματολόγιο TEIQue-sf υπάρχουν 4 στοιχεία (3,14,18,29) τα οποία δεν υπάγονται σε κάποιον από τους προαναφερθέντες παράγοντες. Το άθροισμα των τιμών των παραπάνω στοιχείων προστίθεται κατευθείαν στη συνολική βαθμολογία, η οποία λαμβάνει τιμές 1-7, με τις μεγαλύτερες τιμές να δηλώνουν μεγαλύτερη συναισθηματική νοημοσύνη. Η συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων και στις 30 ερωτήσεις, διαιρώντας με το 30.

β) Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Schutte και των συνεργατών του ³⁶- SEIS

Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Schutte (SEIS) και των συνεργατών του ³⁶ αποτελείται από 33 στοιχεία, τα οποία απαντούν σε μια 5-βάθμια κλίμακα Likert. Η ψυχομετρικές ιδιότητες της κλίμακας έχουν ελεγχθεί σε πολλές μελέτες ³⁶⁻³⁹ και έχει διαπιστωθεί η ύπαρξη τριών ή τεσσάρων παραγόντων. Πρόκειται για ένα εργαλείο αυτοαναφοράς το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί

εκτενώς στη βιβλιογραφία και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα σύντομο μέτρο αξιολόγησης της ΣΝ ⁴⁰.

γ) Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong & Law ⁴¹ - WLEIS

Η Κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης των Wong & Law (WLEIS) ⁴¹ αποτελεί ένα σύντομο μέτρο αξιολόγησης της ΣΝ. Περιλαμβάνει 16 στοιχεία, τα οποία απαντούν σε 7-βάθμια κλίμακα Likert και μετρούν τέσσερις διαστάσεις: «εκτίμηση των συναισθημάτων του ίδιου του ατόμου», «εκτίμηση των συναισθημάτων των άλλων», «χρήση των συναισθημάτων» και «ρύθμιση των συναισθημάτων». Οι Wong και Law ⁴¹ αναφέρουν καλούς δείκτες εσωτερικής συνέπειας για το μέτρο τους. Αναφορικά με την εγκυρότητα της κλίμακας, τα δεδομένα μέχρι στιγμής δείχνουν ότι οι βαθμολογίες στην κλίμακα WLEIS σχετίζονται με τις επιδόσεις στον εργασιακό χώρο και την ικανοποίηση από την εργασία.

δ) Η Κλίμακα Αλεξιθυμίας του Πανεπιστημίου του Τορόντο ⁴² - TAS-20

Ο όρος «αλεξιθυμία» αναφέρεται σε μια λειτουργική διαταραχή που χαρακτηρίζεται από δυσκολία στην έκφραση των συναισθημάτων μέσω της λεκτικής οδού. Το εννοιολογικό κατασκευάσμα της αλεξιθυμίας σχετίζεται έντονα και αντίστροφα με την ΣΝ. Η Κλίμακα Αλεξιθυμίας TAS-20 ⁴², κατασκευάστηκε από το Πανεπιστήμιο του Τορόντο και αποτελείται από 20 στοιχεία αυτοαναφοράς τα οποία μετρούν: α) τη δυσκολία των ατόμων να προσδιορίσουν τα συναισθήματά τους και β) τη δυσκολία να περιγράψουν τα συναισθήματά τους σε άλλους.

ε) Το τεστ Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Πανεπιστημίου της Swinburne ⁴³ - SUEIT

Το παραπάνω τεστ είναι ένα άλλο εργαλείο αξιολόγησης της ΣΝ, το οποίο έχει σχεδιαστεί για χρήση στο χώρο εργασίας.

Η κλίμακα SUEIT ⁴³ περιλαμβάνει 64 στοιχεία, τα οποία απαντούν σε μια 5-βάθμια κλίμακα τύπου Likert.

Παράγει μια συνολική βαθμολογία, καθώς και αποτελέσματα σε πέντε υποκλίμακες: «συναισθηματική αναγνώριση και έκφραση», «κατανόηση συναισθημάτων», «άμεση γνώση συναισθημάτων», «διαχείριση συναισθημάτων», και «έλεγχος συναισθημάτων». Η κλίμακα SUEIT είναι σχετικά νέα και η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της βρίσκονται υπό έρευνα.

στ) Η κλίμακα των χαρακτηριστικών της διαθέσεως του Salovey και των συνεργατών του ⁴⁴

Η κλίμακα των χαρακτηριστικών της διαθέσεως (Trait Meta-Mood Scale) ⁴⁴ αποτελείται από 30 στοιχεία τα οποία απαντούν σε μια 5-βάθμια κλίμακα τύπου Likert. Η κλίμακα TMMS παρέχει βαθμολογίες σε τρεις παράγοντες: «προσοχή στα συναισθήματα», «συναισθηματική διαύγεια», «συναισθηματική αποκατάσταση». Ωστόσο, το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο δεν έχει σχεδιαστεί για να παρέχει μια βαθμολογία για τη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα.

ζ) Η Κλίμακα Συναισθηματικού Ελέγχου του Martínez-Pons ⁴⁵-EISRS

Η Κλίμακα Συναισθηματικού Ελέγχου (Emotional Intelligence Self-Regulation Scale) ⁴⁵, έχει ως στόχο να ενσωματώσει την κοινωνική-γνωστική θεωρία του Bandura με το αρχικό μοντέλο των Salovey και Mayer. Η κλίμακα EISRS αποτελείται από 52 στοιχεία τα οποία απαντούν σε μια 7-βάθμια κλίμακα Likert. Έχει δέκα υποκλίμακες και τέσσερις διαστάσεις ανώτερης τάξης: «κίνητρο», «καθήλωση σε στόχους», «χρήση της στρατηγικής» και «μη προσαρμογή και αποτελεσματικότητα της στρατηγικής». Ο Martínez-Pons ⁴⁵ δοκίμασε το ερωτηματολόγιο σε δείγμα 100 ενηλίκων, δείχνοντας επαρκείς συντελεστές αξιοπιστίας (εσωτερική συνοχή) για τις διάφορες υποκλίμακες.

1.2.2.2. Η ΣΝ ως Ικανότητα (Ability Model) και η Αξιολόγησή της

Πρέπει να τονίσουμε για ακόμα μια φορά ότι η διάκριση μεταξύ της ΣΝ ως γνώρισμα και της ΣΝ ως ικανότητα του Petrides και των συνεργατών του, στηρίζεται στη **μέθοδο**, η οποία χρησιμοποιείται για να μετρήσει το κατασκεύασμα και όχι στα στοιχεία (όψεις) τα οποία, υποτίθεται, ότι καλύπτουν τα διάφορα μοντέλα. Η ΣΝ ως ικανότητα αναφέρεται στη συναισθηματική ευφυΐα των ατόμων και αξιολογείται με τεστ μέγιστης απόδοσης και σε αυτό το σημείο έγκειται η διαφορά της με τη ΣΝ ως Γνώρισμα, η οποία αξιολογείται με ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς. Κάτω λοιπόν από αυτό το πρίσμα, ο Petrides και οι συνεργάτες του ³⁸ εντάσσουν στη ΣΝ ως Ικανότητα το μοντέλο του Mayer και των συνεργατών του και την κλίμακα MSCEIT (Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test) ως μέσο αξιολόγησης αυτής (τόσο το θεωρητικό υπόβαθρο του μοντέλου του Mayer και των συνεργατών του όσο και η κλίμακα MSCEIT αναλύθηκαν λεπτομερώς παραπάνω). Ωστόσο, το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα τεστ ικανότητας της ΣΝ είναι η εγγενής υποκειμενικότητα της συναισθηματικής εμπειρίας, καθ' ότι δεν μπορούν να παρέχουν μια αντικειμενική βαθμολόγηση

(όπως υποστηρίζουν), διότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν υπάρχουν σαφή κριτήρια για το τι συνιστά μια σωστή απάντηση. Οι συντάκτες των παραπάνω μέτρων αξιολόγησης έχουν προσπαθήσει να παρακάμψουν αυτό το πρόβλημα στηριζόμενοι σε εναλλακτικές διαδικασίες βαθμολόγησης, χωρίς όμως ιδιαίτερη επιτυχία .

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1. Σκοπός

Η συγκεκριμένη διπλωματική αποτελεί μέρος του γενικότερου εγχειρήματος της στάθμισης της σύντομης εκδοχής του ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα (TEIQue-sf) στην Ελλάδα. Το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα (TEIQue) έχει χρησιμοποιηθεί σε πολλές μελέτες όπου η εκτίμηση των συναισθηματικών πτυχών της προσωπικότητας ήταν απαραίτητη. Αυτές περιλαμβάνουν την έρευνα στους τομείς της νευρολογίας⁴⁶, της ικανοποίησης από τις διαπροσωπικές σχέσεις⁴⁷, της ψυχοπαθολογίας⁴⁸, των εθισμών⁴⁹, του χρόνου αντίδρασης⁵⁰, της γενικής υγείας⁵¹ και της γεννητικής συμπεριφοράς⁵². Ωστόσο, από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι το TEIQue-sf δεν έχει σταθμιστεί στην Ελλάδα, γεγονός που καθιστά αναγκαία την εκπόνηση της παραπάνω μελέτης, προκειμένου να διαπιστωθεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα του ερωτηματολογίου και στον Ελληνικό χώρο.

Πιο συγκεκριμένα η εν λόγω εργασία πραγματεύεται την **πilotική εφαρμογή** του ερωτηματολογίου σε Ελληνικό πληθυσμό.

2.2. Ερευνητικά Ερωτήματα

- ✓ Εμφανίζει η Ελληνική-σύντομη μορφή του ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα (TEIQue-sf) αποδεκτή **αξιοπιστία** στον Ελληνικό πληθυσμό;
- ✓ Εμφανίζει η Ελληνική-σύντομη μορφή του ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα (TEIQue-sf) αποδεκτή **εγκυρότητα** στον Ελληνικό πληθυσμό;
- ✓ Υπάρχει σχέση ανάμεσα στη **Συναισθηματική Νοημοσύνη** των ατόμων και σε **δημογραφικούς παράγοντες** όπως: η ηλικία, ο τόπος γέννησης, το φύλο, το εκπαιδευτικό επίπεδο, η οικογενειακή και η επαγγελματική κατάσταση;

2.3. Υλικό και Μέθοδος

2.3.1. Δείγμα

Η πιλοτική μελέτη εφαρμογής του ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα (TEIQue-sf), εκπονήθηκε σε δείγμα ευκολίας 111 ατόμων άνω των 18 ετών του γενικού πληθυσμού της Σπάρτης και της Αθήνας (ποσοστό ανταπόκρισης 85,4%), τον Ιούλιο του 2014.

2.3.2. Εργαλείο Μελέτης- Ερωτηματολόγιο TEIQue-sf

Το ερωτηματολόγιο της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Χαρακτηριστικό Γνώρισμα της Προσωπικότητας- σύντομη εκδοχή (TEIQue-sf)³⁴ (Παράρτημα Ι), βασίζεται στην αναλυτική μορφή του TEIQue και -όπως προαναφέρθηκε και στο Γενικό Μέρος της παρούσας μελέτης- αποτελείται από 30 ερωτήσεις κλειστού τύπου. Ο ενήλικας καλείται να επιλέξει την απάντησή του μέσα από μια 7/βάθμια κλίμακα τύπου Likert (1=«διαφωνώ απόλυτα» έως 7=«συμφωνώ απόλυτα»).

Ο Petrides και οι συνάδελφοί του¹¹ έχουν μεταφράσει στα Ελληνικά το εν λόγω ερωτηματολόγιο, το οποίο διατίθεται δωρεάν για εκπαιδευτική έρευνα μέσω του Ψυχομετρικού Εργαστηρίου του Λονδίνου (<http://www.psychometriclab.com/Default.aspx?Content=Page&id=7>).

Ο μέσος χρόνος απασχόλησης για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (βάσει προηγούμενων ερευνών) είναι 10 λεπτά.

Για τη στάθμιση του ερωτηματολογίου στον Ελληνικό πληθυσμό εξασφαλίστηκε έγγραφη άδεια από τους συντάξαντες αυτό (Παράρτημα ΙΙ).

2.3.3. Μέθοδος εκτίμησης Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας του TEIQue-sf

Η αξιοπιστία μίας κλίμακας ή ενός τεστ αναφέρεται στη συνέπεια με την οποία το ερωτηματολόγιο μετρά την έννοια ή αλλιώς, τη μεταβλητή, την οποία διατείνεται ότι μετρά⁵³⁻⁶² ή με απλούστερα λόγια, όπως ορίζουν οι Thomas και Nelson⁶³, στη δυνατότητα της κλίμακας να δίνει τα ίδια αποτελέσματα, όταν επαναληφθεί η μέτρηση. Η αξιοπιστία επηρεάζει την εγκυρότητα της κλίμακας. Συγκεκριμένα, για να είναι έγκυρη μία κλίμακα πρέπει να είναι αξιόπιστη. Από την άλλη μεριά

όμως, όπως ορίζει ο Baumgartner ⁶⁴ μία αξιόπιστη κλίμακα δεν είναι απαραίτητως και έγκυρη. Δύο στοιχεία πρέπει να επισημανθούν σχετικά με την αξιοπιστία μίας κλίμακας. Κατά πρώτον, η αξιοπιστία όπως και η εγκυρότητα αναφέρονται στην εφαρμογή της κλίμακας και όχι στην κλίμακα αυτή καθαυτή ⁶⁵. Κατά δεύτερον, η αξιοπιστία της κλίμακας αναφέρεται στο σύνολό της και όχι σε ένα τμήμα της και μπορεί να μεταβάλλεται ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο δείγμα ⁶⁶. Για το λόγο αυτόν, όπως αναφέρει ο Γαλάνης ⁶⁷ η αξιοπιστία ενός ερωτηματολογίου πρέπει να ελέγχεται πάντοτε σε μια μελέτη, ανεξάρτητα από το αν το ερωτηματολόγιο έχει εμφανίσει υψηλή αξιοπιστία σε προγενέστερες μελέτες.

Η εκτίμηση της αξιοπιστίας ενός ερωτηματολογίου περιλαμβάνει ⁶⁷ την εκτίμηση: της αξιοπιστίας ελέγχου-επανελέγχου, της αξιοπιστίας εναλλακτικών μορφών, της αξιοπιστίας ημίσεων τμημάτων, της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας και της αξιοπιστίας μεταξύ παρατηρητών.

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του TEIQue-sf χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης (intraclass correlation coefficient) και ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha.

Ο όρος εγκυρότητα (validity) προέρχεται από τη λατινική λέξη «validus», που σημαίνει ισχυρός και έχει διάφορες ερμηνείες ανάλογα με το ουσιαστικό ή το επίθετο, με το οποίο συνοδεύεται. Η εγκυρότητα ενός ερωτηματολογίου αφορά στο βαθμό στον οποίο το ερωτηματολόγιο μετρά την έννοια ή, αλλιώς, τη μεταβλητή την οποία διατείνεται ότι μετρά ⁵³⁻⁶². Ένα εργαλείο μέτρησης θεωρείται έγκυρο όταν έχει χρησιμοποιηθεί επανειλημμένα με επιτυχία σε πληθυσμό, για τον οποίο έχει σχεδιαστεί ερευνητικά ⁶⁸⁻⁷⁰.

Όπως αναφέρει ο Γαλάνης ⁶⁷, η αύξηση της εγκυρότητας ενός ερωτηματολογίου συνεπάγεται τη μείωση του συστηματικού σφάλματος (systematic error). Το συστηματικό σφάλμα είναι η διαφορά μεταξύ της πραγματικής τιμής και της τιμής που μετράται εμπειρικά ⁷¹⁻⁷².

Η εκτίμηση της εγκυρότητας ενός ερωτηματολογίου περιλαμβάνει ⁶⁷ την εκτίμηση: της εγκυρότητας περιεχομένου, της εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής, της εγκυρότητας κριτηρίου και της εγκυρότητας όψης.

Στο συγκεκριμένο στάδιο, το οποίο αφορά στην πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου στον Ελληνικό πληθυσμό, λόγω του περιορισμένου αριθμού του δείγματος, ο έλεγχος της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου επιτεύχθηκε με την εκτίμηση της εγκυρότητας όψεως (face validity). Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι η εγκυρότητα όψης (face validity) δεν αποτελεί μορφή εγκυρότητας με τη στενή έννοια, όπως η εγκυρότητα περιεχομένου, η εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής και η εγκυρότητα κριτηρίου. Αφορά ουσιαστικά στην εμφάνιση και τη διαμόρφωση ενός ερωτηματολογίου ⁶⁷.

2.3.4. Διαδικασία χορήγησης ερωτηματολογίων-διεξαγωγή της μελέτης

Η ερευνήτρια αφού ενημέρωσε αναλυτικά τα μέλη του δείγματος για το σκοπό της εν λόγω μελέτης, την εμπιστευτικότητα των συγκεντρωθέντων στοιχείων καθώς και για τον εθελοντικό χαρακτήρα της συμμετοχής, προχώρησε στη διανομή του ερωτηματολογίου, σε όσους θέλησαν να συμμετάσχουν.

Συνολικά η ερευνήτρια απευθύνθηκε σε 130 άτομα εκ των οποίων τα 111 θέλησαν να συμμετάσχουν στην μελέτη (ποσοστό αναποκρισιμότητας 85,4%).

Πιθανοί κίνδυνοι για τους συμμετέχοντες δεν υπήρξαν. Εφαρμόστηκαν όλοι οι κανόνες ηθικής και δεοντολογίας (προηγούμενη εξασφάλιση της συγκατάθεσης των ατόμων έπειτα από ενημέρωση, τήρηση της ανωνυμίας και εθελοντικός χαρακτήρας συμμετοχής).

Καθ' όλη τη διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, η ερευνήτρια ήταν διαθέσιμη απέναντι στα μέλη του δείγματος για περαιτέρω διευκρινήσεις.

Επιπλέον, για την εκπόνηση της επαναληπτικής μελέτης, προκειμένου να ελεγχθεί η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου, η ερευνήτρια έδωσε σε κάθε μέλος του δείγματος έναν προσωπικό κωδικό (ο οποίος αναγραφόταν και στην έντυπη μορφή του ερωτηματολογίου) και το URL (Uniform Resource Locator), το οποίο αντιστοιχούσε σε μια ανώνυμη βάση δεδομένων. Όσοι από τους συμμετέχοντες επιθυμούσαν να συμμετάσχουν και στην επαναληπτική μελέτη, έπρεπε μετά το πέρας των 2 εβδομάδων να κάνουν χρήση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης και να συμπληρώσουν για δεύτερη φορά το ερωτηματολόγιο μέσω της ανώνυμης φόρμας αναγράφοντας ταυτογχρόνως και τον προσωπικό τους κωδικό, έτσι ώστε να επιτευχθεί η συσχέτιση των δεδομένων από την ερευνήτρια χωρίς να παραβιαστεί η ανωνυμία αυτών. Συνολικά στην επαναληπτική μέτρηση συμμετείχαν 60 άτομα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1. Επεξεργασία Δεδομένων-Στατιστική Ανάλυση

Οι κατηγορικές μεταβλητές παρουσιάζονται ως απόλυτες (n) και σχετικές (%) συχνότητες, ενώ οι ποσοτικές μεταβλητές παρουσιάζονται ως μέση τιμή και τυπική απόκλιση. Ο έλεγχος των Kolmogorov-Smirnov και τα διαγράμματα κανονικότητας χρησιμοποιήθηκαν για τον έλεγχο της κανονικής κατανομής των ποσοτικών μεταβλητών. Βρέθηκε πως οι ποσοτικές μεταβλητές ακολουθούσαν την κανονική κατανομή.

Για τη διερεύνηση της ύπαρξης σχέσης μεταξύ μιας ποσοτικής μεταβλητής και μιας διχοτόμου μεταβλητής χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t (student's t-test), ενώ για τη διερεύνηση της ύπαρξης σχέσης μεταξύ μιας ποσοτικής μεταβλητής και μιας κατηγορικής μεταβλητής με >2 κατηγορίες χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση διασποράς (analysis of variance). Για τη διερεύνηση της ύπαρξης σχέσης μεταξύ δυο ποσοτικών μεταβλητών που ακολουθούσαν την κανονική κατανομή χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (Pearson's correlation coefficient). Για τη διερεύνηση της ύπαρξης σχέσης μεταξύ δυο διατάξιμων μεταβλητών χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman (Spearman's correlation coefficient).

Στην περίπτωση που >2 ανεξάρτητες μεταβλητές προέκυψαν στατιστικά σημαντικές στο επίπεδο του 0,2 ($p < 0,2$) στη διμεταβλητή ανάλυση, εφαρμόστηκε πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση (multivariate linear regression) με εξαρτημένη μεταβλητή τις βαθμολογίες στις κλίμακες του ερωτηματολογίου συναισθηματικής ικανοποίησης. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόστηκε η μέθοδος της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης με την προς τα πίσω διαγραφή των μεταβλητών (backward stepwise linear regression). Αναφορικά με την πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση, παρουσιάζονται οι συντελεστές b (coefficients' beta), τα αντίστοιχα 95% διαστήματα εμπιστοσύνης και οι τιμές p.

Ως εξαρτημένες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν οι βαθμολογίες στις 4 κλίμακες του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης, καθώς και η συνολική βαθμολογία, ενώ ως ανεξάρτητες μεταβλητές χρησιμοποιήθηκαν το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Ο τόπος κατοικίας δεν χρησιμοποιήθηκε ως ανεξάρτητη μεταβλητή εξαιτίας του πολύ μικρού αριθμού ατόμων που κατοικούσαν σε αγροτική και ημιαστική περιοχή.

Ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης (intraclass correlation coefficient) και ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha χρησιμοποιήθηκαν για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου.

Το αμφίπλευρο επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας ορίστηκε ίσο με 0,05. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το IBM SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences).

3.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά-Περιγραφή του δείγματος της πιλοτικής μελέτης

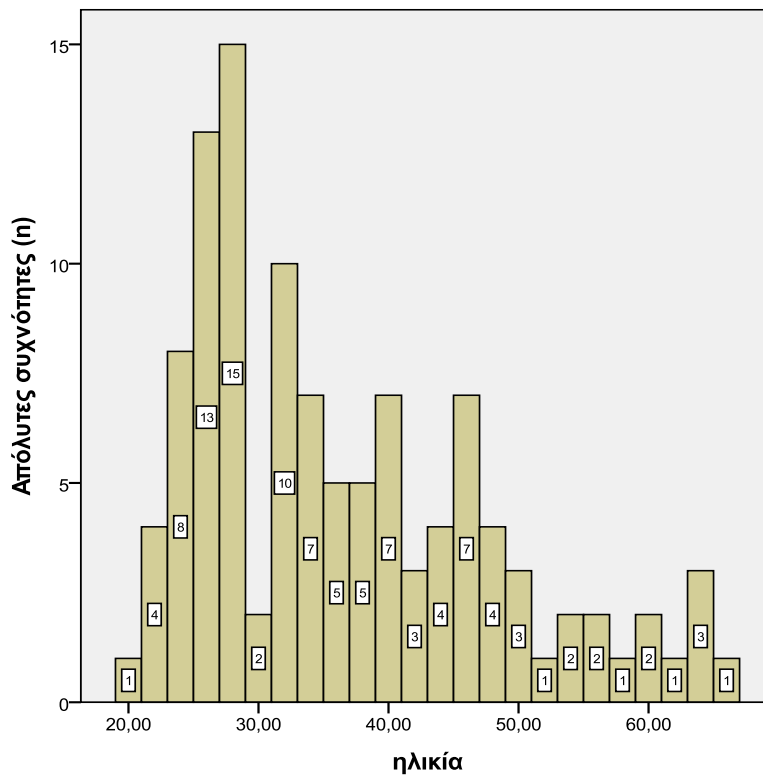
Ο μελετώμενος πληθυσμός αποτελούνταν από 111 συμμετέχοντες. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Το 55% των συμμετεχόντων ήταν γυναίκες, η μέση ηλικία τους ήταν 36,1 έτη, το 42,3% ήταν έγγαμοι, το 49,5% ήταν απόφοιτοι λυκείου, το 57,6% ήταν δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι και το 92,8% κατοικούσαν σε αστική περιοχή. Στο Γράφημα 1 παρουσιάζεται το ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της ηλικίας.

Πίνακας 2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

Χαρακτηριστικό	N (%)
Φύλο	
Αντρες	50 (45,0)
Γυναίκες	61 (55,0)
Ηλικία	36,1 (11,4) ^a
Οικογενειακή κατάσταση	
Άγαμοι	52 (46,8)
Έγγαμοι	47 (42,3)
Διαζευγμένοι	4 (3,6)
Σε συμβίωση	8 (7,2)
Εκπαιδευτικό επίπεδο	
Απόφοιτοι δημοτικού	2 (1,8)
Απόφοιτοι γυμνασίου	1 (0,9)
Απόφοιτοι λυκείου	55 (49,5)
Απόφοιτοι ΑΤΕΙ	13 (11,7)
Απόφοιτοι ΑΕΙ	21 (18,9)
Κάτοχοι μεταπτυχιακού/διδακτορικού διπλώματος	19 (17,1)
Επάγγελμα	
Άνεργοι	22 (19,8)
Υπάλληλοι	64 (57,6)

Ελεύθεροι επαγγελματίες	13 (11,7)
Συνταξιούχοι	4 (3,6)
Άλλο	8 (7,2)
Τόπος κατοικίας	
Αγροτική περιοχή	5 (4,5)
Ημιαστική περιοχή	3 (2,7)
Αστική περιοχή	103 (92,8)

^a Μέση τιμή (τυπική απόκλιση)

Γράφημα 1. Ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της ηλικίας.

3.3. Έλεγχος Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας του TEIQue-sf

3.3.1. Έλεγχος Αξιοπιστίας

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του TEIQue-sf χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης (intraclass correlation coefficient) και ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha.

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται οι συντελεστές εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης. Συνολικά, το ερωτηματολόγιο εμφάνιζε αρκετά καλή εσωτερική συνέπεια (Cronbach's alpha=0,83 και 0,88 για την αρχική και την επαναληπτική μέτρηση αντιστοίχως) και ο παράγοντας «Συναισθηματικότητα» ήταν η μοναδικός στον οποίο ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha ήταν μικρότερος από το αποδεκτό όριο του 0,6 στην αρχική μέτρηση.

Πίνακας 3. Συντελεστές εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης.

Κλίμακα	Συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha	
	Αρχική μέτρηση	Επαναληπτική μέτρηση
Ευημερία	0,71	0,70
Αυτοέλεγχος	0,64	0,66
Συναισθηματικότητα	0,52	0,64
Κοινωνικότητα	0,64	0,75
Σύνολο	0,83	0,88

Ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης για το σύνολο του ερωτηματολογίου ήταν 0,95 (95% διάστημα εμπιστοσύνης = 0,91 έως 0,97, $p < 0,001$), για την κλίμακα «ευημερία» ήταν 0,89 (95% διάστημα εμπιστοσύνης = 0,82 έως 0,94, $p < 0,001$), για την κλίμακα «αυτοέλεγχος» ήταν 0,91 (95% διάστημα εμπιστοσύνης = 0,84 έως 0,94, $p < 0,001$), για την κλίμακα «συναισθηματικότητα» ήταν 0,91 (95% διάστημα εμπιστοσύνης = 0,85 έως 0,95, $p < 0,001$) και για την κλίμακα «κοινωνικότητα» ήταν 0,93 (95% διάστημα εμπιστοσύνης = 0,87 έως 0,96, $p < 0,001$). Σε όλες τις περιπτώσεις ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης ήταν εξαιρετικά υψηλός ($> 0,89$) γεγονός που φανερώνει εξαιρετική αξιοπιστία του ερωτηματολογίου.

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται οι συντελεστές συσχέτισης Spearman για τον έλεγχο της αξιοπιστίας, εφαρμόζοντας τη μέθοδο ελέγχου-επανελέγχου για τα 30 στοιχεία του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης. Στην περίπτωση αυτή, η ανάλυση περιλάμβανε 60 συμμετέχοντες. Οι συντελεστές συσχέτισης Spearman και για τα 30 στοιχεία ήταν μέτριοι έως αρκετά υψηλοί (από 0,53 έως 0,85) και εμφάνισαν στατιστική σημαντικότητα ($p < 0,001$) γεγονός που φανερώνει υψηλή αξιοπιστία του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 4. Συντελεστές συσχέτισης Spearman για τον έλεγχο της αξιοπιστίας, εφαρμόζοντας τη μέθοδο ελέγχου-επανελέγχου για τα 30 στοιχεία του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης.

Στοιχείο	Συντελεστής συσχέτισης Spearman	Τιμή p
1. Δε δυσκολεύομαι καθόλου να εκφράσω τα συναισθήματά μου με λόγια.	0,68	<0,001
2. Συχνά το βρίσκω δύσκολο να δω τα πράγματα από την οπτική γωνία των άλλων.	0,70	<0,001
3. Γενικά είμαι ένα ιδιαίτερα δραστήριο άτομο με στόχους.	0,83	<0,001
4. Συνήθως μου είναι δύσκολο να ελέγξω τα συναισθήματά μου.	0,60	<0,001
5. Γενικά δε βρίσκω τη ζωή διασκεδαστική.	0,67	<0,001
6. Μπορώ να χειριστώ αποτελεσματικά τους άλλους ανθρώπους.	0,75	<0,001
7. Έχω την τάση να αλλάζω γνώμη συχνά.	0,69	<0,001
8. Γενικά δυσκολεύομαι να κατανοήσω τι ακριβώς νιώθω.	0,58	<0,001
9. Πιστεύω πως έχω πολλά χαρίσματα.	0,74	<0,001
10. Συχνά δυσκολεύομαι να υπερασπισθώ τα δικαιώματά μου.	0,72	<0,001
11. Συνήθως μπορώ να επηρεάσω τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων.	0,73	<0,001
12. Γενικά είμαι απαισιόδοξος άνθρωπος.	0,66	<0,001
13. Οι κοντινοί μου άνθρωποι παραπονιούνται ότι δεν τους συμπεριφέρομαι σωστά.	0,65	<0,001
14. Συνήθως δυσκολεύομαι να προσαρμόζω τη ζωή μου ανάλογα με τις περιστάσεις.	0,72	<0,001
15. Γενικά, είμαι ικανός να αντιμετωπίσω το άγχος.	0,72	<0,001
16. Συχνά δυσκολεύομαι να δείχνω στοργή στους κοντινούς μου ανθρώπους.	0,70	<0,001
17. Συνήθως μπορώ να «μπω στη θέση του άλλου» και να καταλάβω τα	0,77	<0,001

συναισθήματά του.		
18. Δεν έχω αρκετά κίνητρα στη ζωή μου.	0,70	<0,001
19. Συνήθως μπορώ να βρω τρόπους να ελέγξω τα συναισθήματά μου όταν το θέλω.	0,76	<0,001
20. Σε γενικές γραμμές, είμαι ευχαριστημένος από τη ζωή μου.	0,74	<0,001
21. Θα περιέγραφα τον εαυτό μου ως καλό διαπραγματευτή.	0,74	<0,001
22. Συχνά ανακατεύομαι σε καταστάσεις και αργότερα το μετανιώνω.	0,85	<0,001
23. Συχνά, σταματώ αυτό που κάνω και συγκεντρώνομαι σε αυτό που νιώθω.	0,53	<0,001
24. Αισθάνομαι καλά με τον εαυτό μου.	0,72	<0,001
25. Έχω την τάση να υποχωρώ ακόμη και όταν γνωρίζω πως έχω δίκιο.	0,72	<0,001
26. Πιστεύω πως δεν έχω καθόλου επιρροή στα συναισθήματα των άλλων.	0,70	<0,001
27. Πιστεύω ότι γενικά τα πράγματα θα εξελιχθούν καλά στη ζωή μου.	0,78	<0,001
28. Δυσκολεύομαι να δεθώ πολύ ακόμη και με όσους βρίσκονται πολύ κοντά μου.	0,80	<0,001
29. Γενικά, μπορώ να προσαρμόζομαι σε καινούρια περιβάλλοντα και καταστάσεις.	0,74	<0,001
30. Οι άλλοι με θαυμάζουν γιατί είμαι «άνετος».	0,81	<0,001

3.3.2. Έλεγχος Εγκυρότητας

Στο συγκεκριμένο στάδιο, το οποίο αφορά στην πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου στον Ελληνικό πληθυσμό, λόγω του περιορισμένου αριθμού του δείγματος, ο έλεγχος της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου επιτεύχθηκε με την εκτίμηση της εγκυρότητας όψεως (face validity). Οφείλουμε να αναφέρουμε ότι η εγκυρότητα όψης (face validity) δεν αποτελεί μορφή εγκυρότητας με τη στενή έννοια, όπως η εγκυρότητα περιεχομένου, η εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής και η εγκυρότητα κριτηρίου. Αφορά ουσιαστικά στην εμφάνιση και στη διαμόρφωση ενός ερωτηματολογίου.

Στο αρχικό στάδιο της μελέτης, προκειμένου να επιτευχθεί η εκτίμηση της εγκυρότητας όψεως, 30 άτομα τα οποία επιλέχθηκαν τυχαία από την ομάδα-στόχο, κλήθηκαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο και εν συνεχεία με τη μέθοδο της προφορικής συνέντευξης ερωτήθηκαν κατά πόσο αυτό ήταν κατανοητό και σαφές, καθώς επίσης σε ποιο βαθμό οι ερωτήσεις ανταποκρίνονταν ως στο περιεχόμενο και στο σκοπό της έρευνας. Στο σύνολό τους και τα 30 άτομα απεφάνθησαν υπέρ του ερωτηματολογίου όσον αφορά στα παραπάνω ζητήματα, οι περισσότεροι εξ αυτών όμως δήλωσαν τη δυσκολία τους απέναντι στις αριθμητικές τιμές της κλίμακας Linkert και θεώρησαν πιο πρακτικό

και εύληπτο ο βαθμός διαφωνίας ή συμφωνίας να αποδίδεται με προτάσεις που ακολουθούνται από μια σειρά δυνατικών απαντήσεων. Οι προτεινόμενες αλλαγές ενσωματώθηκαν στο ερωτηματολόγιο, το οποίο έλαβε τη νέα του μορφή (Παράρτημα Ι).

3.4. Συναισθηματική Νοημοσύνη

3.4.1. Παράγοντας Ευημερίας-Περιγραφικά αποτελέσματα

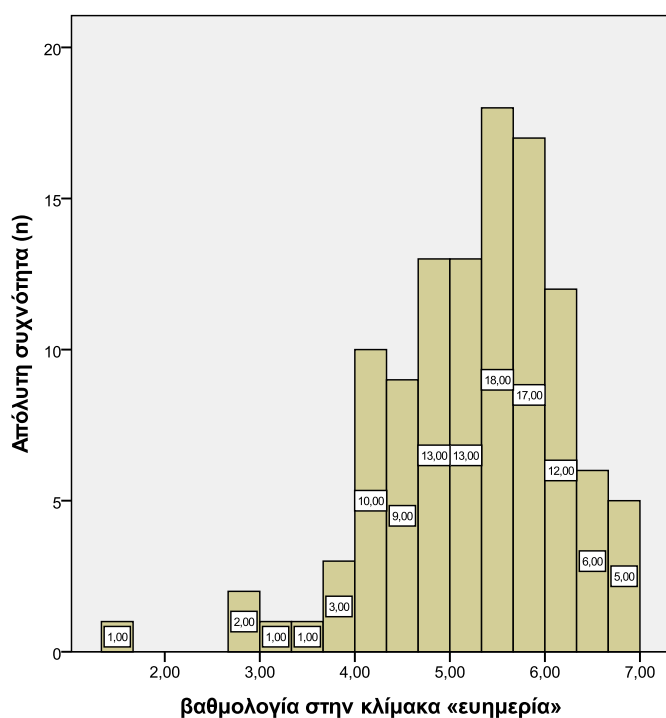
Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου τα οποία απαρτίζουν τον παράγοντα της ευημερίας είναι τα εξής: 5, 9, 12, 20, 24 και 27. Πριν τον υπολογισμό της βαθμολογίας στον παράγοντα αυτό πρέπει να γίνει αντιστροφή στις τιμές των στοιχείων: 5 και 12. Η βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων στα στοιχεία αυτού, διαιρώντας με το συνολικό αριθμό των στοιχείων. Στον Πίνακα 5 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα της ευημερίας.

Πίνακας 5. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία στον παράγοντα «ευημερία».

Στοιχείο	Απάντηση								
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα	Μέση τιμή	Τυπική Απόκλιση
5. Γενικά δε βρίσκω τη ζωή διασκεδαστική	42 (37,8)	22 (19,8)	12 (10,8)	10 (9,0)	10 (9,0)	10 (9,0)	5 (4,5)	5,2	1,9
9. Πιστεύω πως έχω πολλά χαρίσματα	1 (0,9)	2 (1,8)	17 (15,3)	23 (20,7)	27 (24,3)	29 (26,1)	12 (10,8)	4,9	1,3
12. Γενικά είμαι απαισιόδοξος άνθρωπος	36 (32,4)	33 (29,7)	9 (8,1)	10 (9,0)	10 (9,0)	7 (6,3)	6 (5,4)	5,3	1,9
20. Σε γενικές γραμμές, είμαι ευχαριστημένος από τη ζωή μου.	3 (2,7)	4 (3,6)	4 (3,6)	12 (10,8)	20 (18,0)	46 (41,4)	22 (19,8)	5,4	1,4
24. Αισθάνομαι καλά με τον εαυτό μου	3 (2,7)	3 (2,7)	2 (1,8)	15 (13,5)	22 (19,8)	42 (37,8)	24 (21,6)	5,4	1,4
27. Πιστεύω ότι γενικά τα πράγματα θα εξελιχθούν καλά στη ζωή μου.	2 (1,8)	1 (0,9)	2 (1,8)	18 (16,2)	28 (25,2)	38 (34,2)	22 (19,8)	5,4	1,2

Οι τιμές των απαντήσεων εκφράζονται ως n (%).

Η μέση βαθμολογία στον παράγοντα «ευημερία» ήταν 5,2, η τυπική απόκλιση ήταν 0,9, η διάμεσος ήταν 5,3, η ελάχιστη τιμή ήταν 1,5 και η μέγιστη τιμή ήταν 6,8 (Γράφημα 2).

Γράφημα 2. Ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της βαθμολογίας στον παράγοντα «ευημερία».

Σύμφωνα με τη μέση βαθμολογία των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα, η κατάταξη των στοιχείων κατά φθίνουσα σειρά, ξεκινώντας από το στοιχείο με τη μεγαλύτερη μέση βαθμολογία ήταν η εξής:

- Σε γενικές γραμμές, είμαι ευχαριστημένος από τη ζωή μου (μέση βαθμολογία=5,4).
- Αισθάνομαι καλά με τον εαυτό μου (μέση βαθμολογία=5,4).
- Πιστεύω ότι γενικά τα πράγματα θα εξελιχθούν καλά στη ζωή μου (μέση βαθμολογία=5,4).
- Γενικά είμαι απαισιόδοξος άνθρωπος (μέση βαθμολογία=5,3).
- Γενικά δε βρίσκω τη ζωή διασκεδαστική (μέση βαθμολογία=5,2).
- Πιστεύω πως έχω πολλά χαρίσματα (μέση βαθμολογία=4,9).

3.4.1.1. Παράγοντας Ευημερίας-Διμεταβλητή ανάλυση

Στον Πίνακα 6 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στο παράγοντα «ευημερία». Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε στατιστική

σχέση στο επίπεδο του **0,20 (p<0,20)** μεταξύ της βαθμολογίας στο παράγοντα «ευημερία» και του φύλου, της ηλικίας και του εκπαιδευτικού επιπέδου. Πιο συγκεκριμένα, οι άντρες είχαν μεγαλύτερη βαθμολογία (5,3) στον εν λόγω παράγοντα συγκριτικά με τις γυναίκες (5,1), όπως και οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης (5,4) συγκριτικά με τους αποφοίτους Δημοτικού/Γυμνασίου/Λυκείου (5,0). Επιπλέον υψηλότερες βαθμολογίες στον συγκεκριμένο παράγοντα σχετίζονταν με μικρότερες ηλικιακά ομάδες (-0,14^β).

Πίνακας 6. Συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «ευημερία».

Χαρακτηριστικό	Βαθμολογία στον παράγοντα «ευημερία»	Τιμή p
Φύλο		0,18^α
Άντρες	5,3 (0,9)	
Γυναίκες	5,1 (1,0)	
Ηλικία	-0,14 ^β	0,15^β
Οικογενειακή κατάσταση		0,4 ^α
Άγαμοι/διαζευγμένοι	5,2 (0,8)	
Έγγαμοι/σε συμβίωση	5,1 (1,0)	
Εκπαιδευτικό επίπεδο		0,02^α
Απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	5,0 (1,0)	
Ανώτατη εκπαίδευση	5,4 (0,9)	
Επάγγελμα		0,6 ^γ
Άνεργοι	5,2 (1,0)	
Υπάλληλοι	5,1 (1,0)	
Ελεύθεροι επαγγελματίες	5,5 (0,7)	
Συνταξιούχοι	4,9 (0,5)	

Οι τιμές εκφράζονται ως μέση τιμή (τυπική απόκλιση).

^α έλεγχος t

^β συντελεστής συσχέτισης Pearson

^γ ανάλυση διασποράς

3.4.1.2. Παράγοντας Ευημερίας-Πολυμεταβλητή ανάλυση

Επειδή η διμεταβλητή ανάλυση αποκάλυψε παραπάνω από μια μεταβλητή που σχετιζόταν με την βαθμολογία στον παράγοντα της ευημερίας, εφαρμόστηκε πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση, τα αποτελέσματα της οποίας φαίνονται στον Πίνακα 7.

Πίνακας 7. Πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη βαθμολογία στον παράγοντα «ευημερία».

	Συντελεστής b	95% διάστημα εμπιστοσύνης για τον b	Τιμή p
Απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σε σχέση με απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	0,41	0,06 έως 0,76	0,022

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής γραμμικής παλινδρόμησης, προκύπτουν τα εξής:

- Οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης είχαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία στην κλίμακα «ευημερία» σε σχέση με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου ($p=0,022$).
- Η παραπάνω μεταβλητή ερμηνεύει το 4% της μεταβλητότητας της βαθμολογίας στην κλίμακα «ευημερία».

3.4.2. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Περιγραφικά αποτελέσματα

Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου τα οποία απαρτίζουν τον παράγοντα του αυτοελέγχου είναι τα εξής: 4, 7, 15, 19, 22 και 30. Πριν τον υπολογισμό της βαθμολογίας στο παράγοντα του αυτοελέγχου πρέπει να γίνει αντιστροφή στις τιμές των στοιχείων: 4, 7 και 22. Η βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων στα στοιχεία αυτού, διαιρώντας με το συνολικό αριθμό των στοιχείων. Στον Πίνακα 8 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα του αυτοελέγχου.

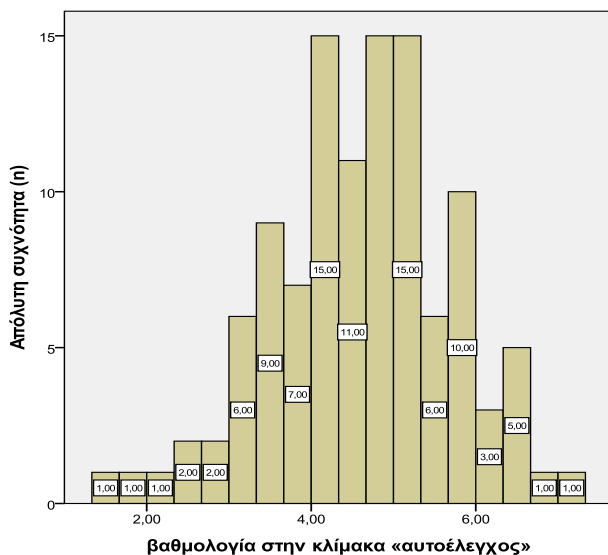
Πίνακας 8. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα «αυτοέλεγχος».

Στοιχείο	Απάντηση								
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
4. Συνήθως μου είναι δύσκολο να ελέγξω τα συναισθήματά μου	12 (10,8)	23 (20,7)	17 (15,3)	12 (10,8)	13 (11,7)	24 (21,6)	10 (9,0)	4,1	1,9
7. Έχω την τάση να αλλάζω γνώμη συχνά	23 (20,7)	27 (24,3)	16 (14,4)	16 (14,4)	12 (10,8)	12 (10,8)	5 (4,5)	4,8	1,8
15. Γενικά, είμαι ικανός να αντιμετωπίσω το	12 (10,8)	13 (11,7)	13 (11,7)	18 (16,2)	22 (19,8)	16 (14,4)	17 (15,3)	4,3	1,9

άγχος									
19. Συνήθως μπορώ να βρω τρόπους να ελέγξω τα συναισθήματά μου όταν το θέλω	3 (2,7)	4 (3,6)	11 (9,9)	13 (11,7)	19 (17,1)	36 (32,4)	25 (22,5)	5,2	1,6
22. Συχνά ανακατεύομαι σε καταστάσεις και αργότερα το μετανιώνω.	21 (18,9)	24 (21,6)	11 (9,9)	17 (15,3)	11 (9,9)	16 (14,4)	11 (9,9)	4,4	2,0
30. Οι άλλοι με θαυμάζουν γιατί είμαι «άνετος	6 (5,4)	10 (9,0)	8 (7,2)	34 (30,6)	27 (24,3)	15 (13,5)	11 (9,9)	4,4	1,6

Οι τιμές των απαντήσεων εκφράζονται ως n (%).

Η μέση βαθμολογία στον παράγοντα «αυτοέλεγχος» ήταν 4,5, η τυπική απόκλιση ήταν 1,1, η διάμεσος ήταν 4,7, η ελάχιστη τιμή ήταν 1,5 και η μέγιστη τιμή ήταν 7 (Γράφημα 3).

Γράφημα 3. Ιστογράμμο απόλυτων συχνοτήτων της βαθμολογίας στον παράγοντα «αυτοέλεγχος».

Σύμφωνα με τη μέση βαθμολογία των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα, η κατάταξη των στοιχείων κατά φθίνουσα σειρά, ξεκινώντας από το στοιχείο με τη μεγαλύτερη μέση βαθμολογία ήταν η εξής:

- Συνήθως μπορώ να βρω τρόπους να ελέγξω τα συναισθήματά μου όταν το θέλω (μέση βαθμολογία=5,2).
- Έχω την τάση να αλλάζω γνώμη συχνά (μέση βαθμολογία=4,8).
- Συχνά ανακατεύομαι σε καταστάσεις και αργότερα το μετανιώνω (μέση βαθμολογία=4,4).
- Οι άλλοι με θαυμάζουν γιατί είμαι «άνετος» (μέση βαθμολογία=4,4).

- Γενικά, είμαι ικανός να αντιμετωπίσω το άγχος (μέση βαθμολογία=4,3).
- Συνήθως μου είναι δύσκολο να ελέγξω τα συναισθήματά μου (μέση βαθμολογία=4,1).

3.4.2.1. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Διμεταβλητή ανάλυση

Στον Πίνακα 9 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «αυτοέλεγχος». Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε στατιστική σχέση στο επίπεδο του 0,20 ($p < 0,20$) ανάμεσα στη βαθμολογία του παράγοντα «αυτοέλεγχος» και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης είχαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα σε σχέση με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου ($p = 0,14$).

Πίνακας 9. Συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «αυτοέλεγχος».

Χαρακτηριστικό	Βαθμολογία στην κλίμακα «αυτοέλεγχος»	Τιμή p
Φύλο		0,6 ^α
Άντρες	4,6 (1,1)	
Γυναίκες	4,4 (1,1)	
Ηλικία	0,08 ^β	0,4 ^β
Οικογενειακή κατάσταση		0,21 ^α
Άγαμοι/διαζευγμένοι	4,4 (1,0)	
Έγγαμοι/σε συμβίωση	4,7 (1,1)	
Εκπαιδευτικό επίπεδο		0,14^α
Απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	4,4 (1,2)	
Ανώτατη εκπαίδευση	4,7 (1,0)	
Επάγγελμα		0,9 ^γ
Άνεργοι	4,5 (1,0)	
Υπάλληλοι	4,5 (0,8)	
Ελεύθεροι επαγγελματίες	4,5 (1,2)	
Συνταξιούχοι	4,7 (1,1)	

Οι τιμές εκφράζονται ως μέση τιμή (τυπική απόκλιση).

^α έλεγχος t

^β συντελεστής συσχέτισης Pearson

^γ ανάλυση διασποράς

3.4.2.1. Παράγοντας Αυτοελέγχου-Πολυμεταβλητή ανάλυση

Δεν πραγματοποιήθηκε πολυμεταβλητή ανάλυση, καθώς στη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε πως μόνο μια μεταβλητή σχετίζονταν με τη βαθμολογία στον παράγοντα του αυτοελέγχου.

3.4.3. Παράγοντας Συναισθηματικότητας-Περιγραφικά αποτελέσματα

Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου τα οποία απαρτίζουν τον παράγοντα της Συναισθηματικότητας είναι τα εξής: 1, 2, 8, 13, 16, 17, 23 και 28. Πριν τον υπολογισμό της βαθμολογίας στο παράγοντα της συναισθηματικότητας πρέπει να γίνει αντιστροφή στις τιμές των στοιχείων: 2, 8, 13, 16, 22 και 28. Η βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων στα στοιχεία αυτού, διαιρώντας με τον συνολικό αριθμό των στοιχείων. Στον Πίνακα 10 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 8 στοιχεία του παράγοντα της συναισθηματικότητας.

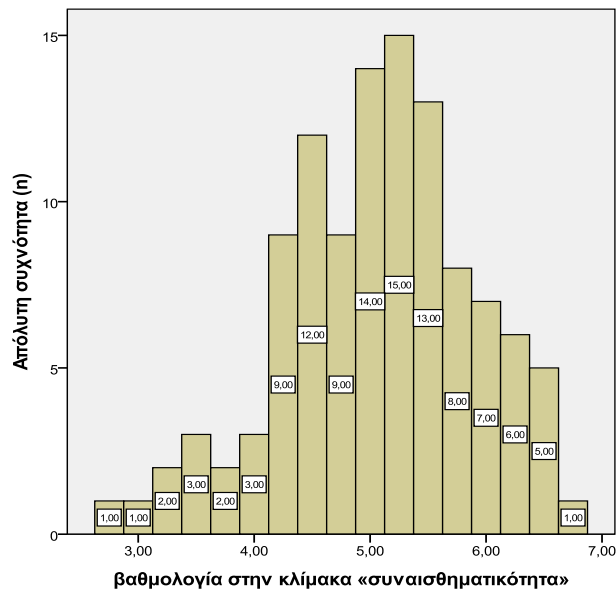
Πίνακας 10. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 8 στοιχεία του παράγοντα «συναισθηματικότητα».

Στοιχείο	Απάντηση								
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
1. Δε δυσκολεύομαι καθόλου να εκφράσω τα συναισθήματά μου με λόγια.	2 (1,8)	11 (9,9)	10 (9,0)	21 (18,9)	25 (22,5)	16 (14,4)	26 (23,4)	4,8	1,7
2. Συχνά το βρίσκω δύσκολο να δω τα πράγματα από την οπτική γωνία των άλλων.	19 (17,1)	14 (12,6)	22 (19,8)	21 (18,9)	19 (17,1)	9 (8,1)	7 (6,3)	4,4	1,8
8. Γενικά δυσκολεύομαι να κατανοήσω τι ακριβώς νιώθω.	27 (24,3)	38 (34,2)	13 (11,7)	9 (8,1)	10 (9,0)	7 (6,3)	7 (6,3)	5,1	1,8
13. Οι κοντινοί μου άνθρωποι παραπονιούνται ότι δεν τους συμπεριφέρομαι σωστά.	30 (27,0)	40 (36,0)	14 (12,6)	9 (8,1)	8 (7,2)	4 (3,6)	6 (5,4)	5,4	1,7
16. Συχνά δυσκολεύομαι να δείχνω στοργή στους κοντινούς μου ανθρώπους.	49 (44,1)	24 (21,6)	11 (9,9)	6 (5,4)	10 (9,0)	8 (7,2)	3 (2,7)	5,5	1,8
17. Συνήθως μπορώ να	3 (2,7)	4 (3,6)	7 (6,3)	18 (16,2)	21 (18,9)	31 (27,9)	27 (24,3)	5,3	1,5

«μπω στη θέση του άλλου» και να καταλάβω τα συναισθήματά του.									
23. Συχνά, σταματώ αυτό που κάνω και συγκεντρώνομαι σε αυτό που νιώθω.	6 (5,4)	19 (17,1)	18 (16,2)	25 (22,5)	12 (10,8)	18 (16,2)	13 (11,7)	4,1	1,8
28. Δυσκολεύομαι να δεθώ πολύ ακόμη και με όσους βρίσκονται πολύ κοντά μου.	34 (30,6)	35 (31,5)	9 (8,1)	11 (9,9)	12 (10,8)	8 (7,2)	2 (1,8)	5,3	1,7

Οι τιμές των απαντήσεων εκφράζονται ως n (%).

Η μέση βαθμολογία στον παράγοντα «συναισθηματικότητα» ήταν 5, η τυπική απόκλιση ήταν 0,8, η διάμεσος ήταν 5, η ελάχιστη τιμή ήταν 2,8 και η μέγιστη τιμή ήταν 6,7 (Γράφημα 4).

Γράφημα 4. Ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της βαθμολογίας στον παράγοντα «συναισθηματικότητα».

Σύμφωνα με τη μέση βαθμολογία των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα 8 του παράγοντα, η κατάταξη των στοιχείων κατά φθίνουσα σειρά, ξεκινώντας από το στοιχείο με τη μεγαλύτερη μέση βαθμολογία ήταν η εξής:

- Συχνά δυσκολεύομαι να δείχνω στοργή στους κοντινούς μου ανθρώπους (μέση βαθμολογία=5,5).
- Οι κοντινοί μου άνθρωποι παραπονιούνται ότι δεν τους συμπεριφέρομαι σωστά (μέση βαθμολογία=5,4).

- Συνήθως μπορώ να «μπω στη θέση του άλλου» και να καταλάβω τα συναισθήματά του (μέση βαθμολογία=5,3).
- Δυσκολεύομαι να δεθώ πολύ ακόμη και με όσους βρίσκονται πολύ κοντά μου (μέση βαθμολογία=5,3).
- Γενικά δυσκολεύομαι να κατανοήσω τι ακριβώς νιώθω (μέση βαθμολογία=5,1).
- Δε δυσκολεύομαι καθόλου να εκφράσω τα συναισθήματά μου με λόγια (μέση βαθμολογία=4,8).
- Συχνά το βρίσκω δύσκολο να δω τα πράγματα από την οπτική γωνία των άλλων (μέση βαθμολογία=4,4).
- Συχνά, σταματώ αυτό που κάνω και συγκεντρώνομαι σε αυτό που νιώθω (μέση βαθμολογία=4,1).

3.4.3.1. Παράγοντας Συναισθηματικότητας-Διμεταβλητή ανάλυση

Στον Πίνακα 11 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «συναισθηματικότητα». Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε στατιστική σχέση στο επίπεδο του 0,20 ($p < 0,20$) ανάμεσα στη βαθμολογία στον παράγοντα «συναισθηματικότητα» και το φύλο και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία (5,1) στον εν λόγω παράγοντα συγκριτικά με τους άντρες (4,9), όπως και οι απόφοιτοι ανωτάτης εκπαίδευσης (5,3) συγκριτικά με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου (4,7).

Πίνακας 11. Συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «συναισθηματικότητα».

Χαρακτηριστικό	Βαθμολογία στην κλίμακα «συναισθηματικότητα»	Τιμή p
Φύλο		0,14^a
Άντρες	4,9 (0,8)	
Γυναίκες	5,1 (0,9)	
Ηλικία	0,009 ^b	0,9 ^b
Οικογενειακή κατάσταση		0,9 ^a
Άγαμοι/διαζευγμένοι	5,0 (0,8)	

Έγγαμοι/σε συμβίωση	5,0 (0,8)	
Εκπαιδευτικό επίπεδο		0,002^α
Απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	4,7 (0,8)	
Ανώτατη εκπαίδευση	5,3 (0,8)	
Επάγγελμα		0,9 ^γ
Ανεργοί	5,0 (0,8)	
Υπάλληλοι	5,0 (0,9)	
Ελεύθεροι επαγγελματίες	5,1 (0,7)	
Συνταξιούχοι	4,9 (0,4)	

Οι τιμές εκφράζονται ως μέση τιμή (τυπική απόκλιση).

^α έλεγχος t

^β συντελεστής συσχέτισης Pearson

^γ ανάλυση διασποράς

3.4.3.2. Παράγοντας Συναισθηματικότητας- Πολυμεταβλητή ανάλυση

Επειδή η διμεταβλητή ανάλυση αποκάλυψε παραπάνω από μια μεταβλητή που σχετιζόταν με τη βαθμολογία στον παράγοντα της συναισθηματικότητας, εφαρμόστηκε πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση, τα αποτελέσματα της οποίας φαίνονται στον Πίνακα 12.

Πίνακας 12. Πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη βαθμολογία στον παράγοντα «συναισθηματικότητα».

	Συντελεστής b	95% διάστημα εμπιστοσύνης για τον b	Τιμή p
Απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σε σχέση με απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	0,49	0,19 έως 0,79	0,002

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής γραμμικής παλινδρόμησης, προκύπτουν τα εξής:

- Οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης είχαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία στην κλίμακα «συναισθηματικότητα» σε σχέση με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου ($p=0,002$).
- Η παραπάνω μεταβλητή ερμηνεύει το 8% της μεταβλητότητας της βαθμολογίας στην κλίμακα «συναισθηματικότητα».

3.4.4. Παράγοντας Κοινωνικότητας-Περιγραφικά αποτελέσματα

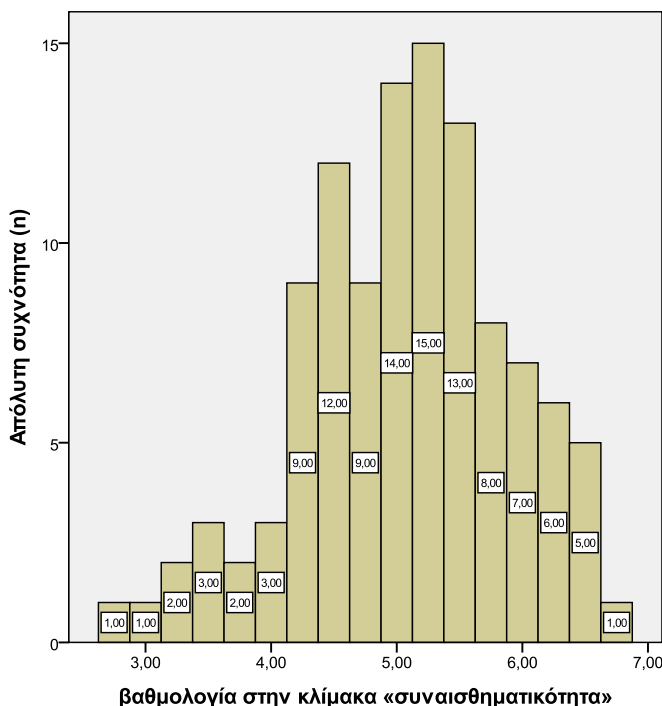
Τα στοιχεία του ερωτηματολογίου τα οποία απαρτίζουν τον παράγοντα της κοινωνικότητας είναι τα εξής: 6, 10, 11, 21, 25 και 26. Πριν τον υπολογισμό της βαθμολογίας στο παράγοντα της κοινωνικότητας πρέπει να γίνει αντιστροφή στις τιμές των στοιχείων: 10, 25 και 26. Η βαθμολογία στον εν λόγω παράγοντα προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων στα στοιχεία αυτού, διαιρώντας με τον συνολικό αριθμό των στοιχείων. Στον Πίνακα 13 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα της κοινωνικότητας.

Πίνακας 13. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα «κοινωνικότητα».

Στοιχείο	Απάντηση								Τυπική απόκλιση
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα	Μέση τιμή	
6. Μπορώ να χειριστώ αποτελεσματικά τους άλλους ανθρώπους.	2 (1,8)	5 (4,5)	10 (9,0)	31 (27,9)	26 (23,4)	18 (16,2)	19 (17,1)	4,8	1,5
10. Συχνά δυσκολεύομαι να υπερασπισθώ τα δικαιώματά μου.	28 (25,2)	27 (24,3)	10 (9,0)	14 (12,6)	15 (13,5)	13 (11,7)	4 (3,6)	3,1	1,9
11. Συνήθως μπορώ να επηρεάσω τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων.	5 (4,5)	16 (14,4)	9 (8,1)	20 (18,0)	22 (19,8)	26 (23,4)	13 (11,7)	4,5	1,7
21. Θα περιέγραφα τον εαυτό μου ως καλό διαπραγματευτή	5 (4,5)	7 (6,3)	10 (9,0)	26 (23,4)	21 (18,9)	30 (27,0)	12 (10,8)	4,7	1,6
25. Έχω την τάση να υποχωρώ ακόμη και όταν γνωρίζω πως έχω δίκιο.	22 (19,8)	17 (15,3)	10 (9,0)	22 (19,8)	21 (18,9)	13 (11,7)	6 (5,4)	3,6	1,9
26. Πιστεύω πως δεν έχω καθόλου επιρροή στα συναισθήματα των άλλων.	21 (18,9)	40 (36,0)	17 (15,3)	20 (18,0)	8 (7,2)	4 (3,6)	1 (0,9)	2,8	1,4

Οι τιμές των απαντήσεων εκφράζονται ως n (%).

Η μέση βαθμολογία στην κλίμακα «κοινωνικότητα» ήταν 4,8, η τυπική απόκλιση ήταν 1, η διάμεσος ήταν 4,7, η ελάχιστη τιμή ήταν 2,2 και η μέγιστη τιμή ήταν 7 (Γράφημα 5).

Γράφημα 5. Ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της βαθμολογίας στην κλίμακα «κοινωνικότητα».

Σύμφωνα με τη μέση βαθμολογία των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα 6 στοιχεία του παράγοντα, η κατάταξη των στοιχείων κατά φθίνουσα σειρά, ξεκινώντας από το στοιχείο με τη μεγαλύτερη μέση βαθμολογία ήταν η εξής:

- Μπορώ να χειριστώ αποτελεσματικά τους άλλους ανθρώπους (μέση βαθμολογία=4,8).
- Θα περιέγραφα τον εαυτό μου ως καλό διαπραγματευτή (μέση βαθμολογία=4,7).
- Συνήθως μπορώ να επηρεάσω τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων (μέση βαθμολογία=4,5).
- Έχω την τάση να υποχωρώ ακόμη και όταν γνωρίζω πως έχω δίκιο (μέση βαθμολογία=3,6).
- Συχνά δυσκολεύομαι να υπερασπισθώ τα δικαιώματά μου (μέση βαθμολογία=3,1).
- Πιστεύω πως δεν έχω καθόλου επιρροή στα συναισθήματα των άλλων (μέση βαθμολογία=2,8).

3.4.4.1. Παράγοντας Κοινωνικότητας-Διμεταβλητή ανάλυση

Στον Πίνακα 14 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «κοινωνικότητα». Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε στατιστική σχέση στο επίπεδο του 0,20 ($p < 0,20$) ανάμεσα στη βαθμολογία στον παράγοντα «κοινωνικότητα» και το φύλο, την οικογενειακή κατάσταση, την ηλικία και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, οι άντρες είχαν μεγαλύτερη βαθμολογία (4,9) στον εν λόγω παράγοντα συγκριτικά με τις γυναίκες (4,6), όπως και οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης (5,0) συγκριτικά με τους αποφοίτους Δημοτικού/Γυμνασίου/Λυκείου (4,5). Επιπλέον υψηλότερες βαθμολογίες στον συγκεκριμένο παράγοντα σχετίζονταν με μικρότερες ηλικιακά ομάδες (-0,27^β). Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση, οι άγαμοι και οι διαζευγμένοι σημείωσαν μεγαλύτερη βαθμολογία (4,9) συγκριτικά με τους έγγαμους και με αυτούς που βρίσκονταν σε συμβίωση (4,6).

Πίνακας 14. Συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη βαθμολογία στον παράγοντα «κοινωνικότητα».

Χαρακτηριστικό	Βαθμολογία στην κλίμακα «κοινωνικότητα»	Τιμή p
Φύλο		0,1^α
Άντρες	4,9 (1,0)	
Γυναίκες	4,6 (1,0)	
Ηλικία	-0,27 ^β	0,004^β
Οικογενειακή κατάσταση		0,04^α
Άγαμοι/διαζευγμένοι	4,9 (1,0)	
Έγγαμοι/σε συμβίωση	4,6 (1,0)	
Εκπαιδευτικό επίπεδο		0,004^α
Απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	4,5 (1,0)	
Ανώτατη εκπαίδευση	5,0 (0,8)	
Επάγγελμα		0,9 ^γ
Άνεργοι	4,7 (1,0)	
Υπάλληλοι	4,7 (1,0)	
Ελεύθεροι επαγγελματίες	4,8 (1,2)	
Συνταξιούχοι	4,4 (0,6)	

Οι τιμές εκφράζονται ως μέση τιμή (τυπική απόκλιση).

^α έλεγχος t

^β συντελεστής συσχέτισης Pearson

^γ ανάλυση διασποράς

3.4.4.2. Παράγοντας Κοινωνικότητα-Πολυμεταβλητή ανάλυση

Επειδή η διμεταβλητή ανάλυση αποκάλυψε παραπάνω από μια μεταβλητή που σχετιζόταν με την βαθμολογία στον παράγοντα της κοινωνικότητας, εφαρμόστηκε πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση, τα αποτελέσματα της οποίας φαίνονται στον Πίνακα 15.

Πίνακας 15. Πολυμεταβλητή γραμμική παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη βαθμολογία στον παράγοντα «κοινωνικότητα».

	Συντελεστής b	95% διάστημα εμπιστοσύνης για τον b	Τιμή p
Απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σε σχέση με απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	0,59	0,25 έως 0,95	0,001
Ηλικία	-0,03	-0,04 έως -0,01	0,001

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πολυμεταβλητής γραμμικής παλινδρόμησης, προκύπτουν τα εξής:

- Οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης είχαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία στην κλίμακα «κοινωνικότητα» σε σχέση με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου ($p=0,001$).
- Αύξηση της ηλικίας σχετιζόταν με μείωση της βαθμολογίας στην κλίμακα «κοινωνικότητα» ($p=0,001$).
- Οι παραπάνω μεταβλητές ερμηνεύουν το 15% της μεταβλητότητας της βαθμολογίας στην κλίμακα «κοινωνικότητα».

3.4.5. Στοιχεία που δεν συμπεριλαμβάνονται στους 4 παράγοντες του TEIQue-sf - Περιγραφικά αποτελέσματα

Στο ερωτηματολόγιο TEIQue-sf υπάρχουν 4 στοιχεία τα οποία δεν υπάγονται σε κάποιον παράγοντα. Τα στοιχεία αυτά είναι τα εξής: 3, 14, 18, 29 εκ των οποίων για τα στοιχεία 14 και 18 απαιτείται αντιστροφή των τιμών τους.

Το άθροισμα αυτών των στοιχείων προστίθεται κατευθείαν στη συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης. Στον Πίνακα 16 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των

συμμετεχόντων στα 4 στοιχεία που δεν συμπεριλαμβάνονται στους 4 παράγοντες του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης.

Πίνακας 16. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στα 4 στοιχεία που δεν συμπεριλαμβάνονται στους 4 παράγοντες του ερωτηματολογίου συναισθηματικής νοημοσύνης.

Στοιχείο	Απάντηση								
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα	Μέση τιμή	Τυπική απόκλιση
3. Γενικά είμαι ένα ιδιαίτερα δραστήριο άτομο με στόχους	2 (1,8)	4 (3,6)	6 (5,4)	15 (13,5)	21 (18,9)	37 (33,3)	26 (23,4)	5,4	1,5
14. Συνήθως δυσκολεύομαι να προσαρμόζω τη ζωή μου ανάλογα με τις περιστάσεις	32 (28,8)	24 (21,6)	15 (13,5)	17 (15,3)	10 (9,0)	12 (10,8)	1 (0,9)	2,9	1,7
18. Δεν έχω αρκετά κίνητρα στη ζωή μου	41 (36,9)	31 (27,9)	9 (8,1)	13 (11,7)	10 (9,0)	5 (4,5)	2 (1,8)	2,5	1,6
29. Γενικά, μπορώ να προσαρμόζομαι σε καινούρια περιβάλλοντα και καταστάσεις	3 (2,7)	4 (3,6)	5 (4,5)	8 (7,2)	21 (18,9)	35 (31,5)	35 (31,5)	5,6	1,5

Οι τιμές των απαντήσεων εκφράζονται ως n (%).

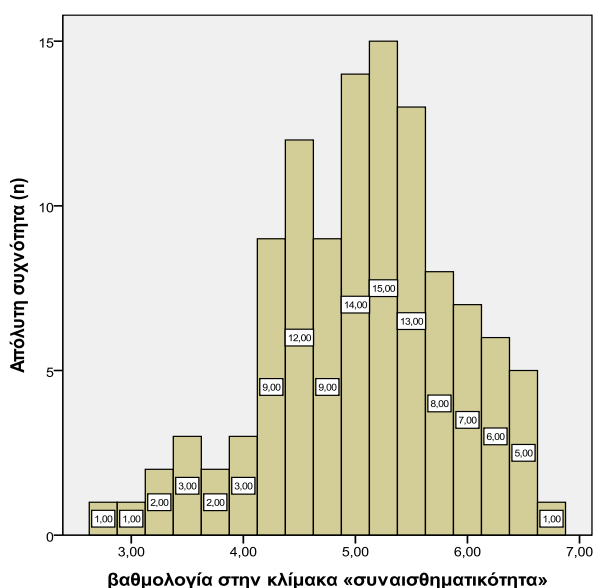
Σύμφωνα με τη μέση βαθμολογία των απαντήσεων των συμμετεχόντων στα 4 στοιχεία της κλίμακας, η κατάταξη των στοιχείων κατά φθίνουσα σειρά, ξεκινώντας από το στοιχείο με τη μεγαλύτερη μέση βαθμολογία ήταν η εξής:

- Γενικά, μπορώ να προσαρμόζομαι σε καινούρια περιβάλλοντα και καταστάσεις (μέση βαθμολογία=5,6).
- Γενικά είμαι ένα ιδιαίτερα δραστήριο άτομο με στόχους (μέση βαθμολογία=5,4).
- Συνήθως δυσκολεύομαι να προσαρμόζω τη ζωή μου ανάλογα με τις περιστάσεις (μέση βαθμολογία=2,9).
- Δεν έχω αρκετά κίνητρα στη ζωή μου (μέση βαθμολογία=2,5).

3.4.6. TEIQue-sf περιγραφικά αποτελέσματα

Η συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης προκύπτει από το άθροισμα των απαντήσεων και στις 30 ερωτήσεις, διαιρώντας με το 30 και λαμβάνει τιμές 1-7, με τις μεγαλύτερες τιμές να δηλώνουν μεγαλύτερη συναισθηματική νοημοσύνη.

Η μέση συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης ήταν 4,9, η τυπική απόκλιση ήταν 0,7, η διάμεσος ήταν 4,8, η ελάχιστη τιμή ήταν 3,1 και η μέγιστη τιμή ήταν 6,8 (Γράφημα 6).

Γράφημα 6. Ιστόγραμμα απόλυτων συχνοτήτων της συνολικής βαθμολογίας στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης.

3.4.6.1. TEIQue-sf Διμεταβλητή ανάλυση

Έπειτα από τη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε στατιστική σχέση στο επίπεδο του 0,20 ($p < 0,20$) ανάμεσα στη συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης και το εκπαιδευτικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, οι απόφοιτοι ανωτάτης εκπαίδευση σημείωσαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία στην αντιληπτή Συναισθηματική Νοημοσύνη σε σχέση με τους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου ($p = 0,001$).

Στον Πίνακα 17 παρουσιάζονται οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής ικανοποίησης.

Πίνακας 17. Συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τη συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής ικανοποίησης.

Χαρακτηριστικό	Συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο συναισθηματικής νοημοσύνης	Τιμή p
Φύλο		0,4 ^α
Αντρες	4,9 (0,7)	
Γυναίκες	4,8 (0,7)	
Ηλικία	-0,11 ^β	0,3 ^β
Οικογενειακή κατάσταση		0,6 ^α
Άγαμοι/διαζευγμένοι	4,9 (0,7)	
Έγγαμοι/σε συμβίωση	4,8 (0,7)	
Εκπαιδευτικό επίπεδο		0,001^α
Απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου	4,7 (0,7)	
Ανώτατη εκπαίδευση	5,1 (0,6)	
Επάγγελμα		0,9 ^γ
Άνεργοι	4,8 (0,7)	
Υπάλληλοι	4,8 (0,7)	
Ελεύθεροι επαγγελματίες	5,0 (0,4)	
Συνταξιούχοι	4,7 (0,3)	

Οι τιμές εκφράζονται ως μέση τιμή (τυπική απόκλιση).

^α έλεγχος t

^β συντελεστής συσχέτισης Pearson

^γ ανάλυση διασποράς

3.4.6.2. TEIQue-sf Πολυμεταβλητή ανάλυση

Δεν πραγματοποιήθηκε πολυμεταβλητή ανάλυση, καθώς στη διμεταβλητή ανάλυση προέκυψε πως μόνο μια μεταβλητή σχετίζονταν με τη συνολική βαθμολογία στο ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία του TEIQue-sf

Στην πιλοτική μελέτη, για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του TEIQue-sf χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης (intraclass correlation coefficient) και ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha.

Το ερωτηματολόγιο εμφάνισε αρκετά καλή εσωτερική συνέπεια (Cronbach's alpha=0,83 και 0,88 για την αρχική και την επαναληπτική μέτρηση αντιστοίχως) και ο παράγοντας «Συναισθηματικότητα» ήταν ο μοναδικός στον οποίο ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha ήταν μικρότερος από το αποδεκτό όριο του 0,6 στην αρχική μέτρηση. Σε όλες τις περιπτώσεις ο συντελεστής ενδοταξικής συσχέτισης ήταν εξαιρετικά υψηλός (>0,89) γεγονός που φανερώνει την εξαιρετική αξιοπιστία του ερωτηματολογίου. Στην επαναληπτική μελέτη όπου η ανάλυση περιλάμβανε 60 συμμετέχοντες, οι συντελεστές συσχέτισης Spearman και για τα 30 στοιχεία ήταν μέτριοι έως αρκετά υψηλοί (από 0,53 έως 0,85) και εμφάνισαν στατιστική σημαντικότητα ($p < 0,001$) γεγονός που φανερώνει υψηλή αξιοπιστία του ερωτηματολογίου.

Η εγκυρότητα όψεως του ερωτηματολογίου ήταν αρκετά ικανοποιητική με τους συμμετέχοντες να αποφαίνονται υπέρ της κατανοησιμότητας και της σαφήνειας αυτού.

Ο Petrides³⁵ αναφέρει ότι η σύντομη μορφή του ερωτηματολογίου της ΣΝ ως Γνώρισμα (TEIQue-sf), παρουσιάζει χαμηλότερους δείκτες εσωτερικής αξιοπιστίας εν συγκρίσει με την αναλυτική μορφή του ερωτηματολογίου.

Παρ' όλα αυτά η αξιοπιστία του TEIQue-sf επιβεβαιώνεται σε μελέτες^{33-34,47-48,50-51,73-95}, που έχουν εκπονηθεί σε διεθνές επίπεδο και στις οποίες ο δείκτης εσωτερικής συνέπειας του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου ήταν πάντα >0,8. Επιπλέον αναφορικά με την εγκυρότητα του εν λόγω εργαλείου, πληθώρα μελετών έχει επιβεβαιώσει την ισχυρή συσχέτισή του με θεωρητικά σχετιζόμενες μεταβλητές και ασθενή συσχέτιση αυτού με θεωρητικά μη σχετιζόμενες μεταβλητές.

Πιο συγκεκριμένα, ο Petrides και οι συνάδελφοί του⁸⁹ εκπόνησαν μελέτη, στην οποία δοκίμασαν πρώτη φορά το TEIQue-sf στον πληθυσμό της Ολλανδίας ελέγχοντας την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του σε δύο ανεξάρτητα δείγματα. Στο πρώτο δείγμα (377 άτομα, 108 άντρες, μέσος όρος ηλικίας 44,98 έτη) ο συνολικός Cronbach's alpha του ερωτηματολογίου ήταν 0,87 και οι τιμές των επιμέρους παραγόντων διαμορφώθηκαν ως εξής: 0,74, 0,59, 0,66 και 0,60 για την Ευημερία, τον Αυτοέλεγχο, τη Συναισθηματικότητα και την Κοινωνικότητα αντίστοιχα. Στο δεύτερο δείγμα (383 άτομα, 104 άντρες, μέσος όρος ηλικίας 47 έτη), ο συνολικός Cronbach's alpha του ερωτηματολογίου ήταν 0,87 και οι τιμές των επιμέρους παραγόντων διαμορφώθηκαν ως εξής: 0,66, 0,64, 0,63, και

0,63 για την Ευημερία, τον Αυτοέλεγχο, τη Συναισθηματικότητα και την Κοινωνικότητα αντίστοιχα. Στην εν λόγω μελέτη η διαπολιτισμική εγκυρότητα του TEIQue-sf αναδείχτηκε μέσω της συσχέτισής του με την κλίμακα NEO-FFI η οποία αξιολογεί τις 5 διαστάσεις της προσωπικότητας (Νευρωτισμό, Εξωστρέφεια, Δεκτικότητα στην Εμπειρία, Τερπνότητα και Ευσυνειδησία).

Επιπλέον, οι Petrides και Frunham ³⁴ σε μελέτη εγκυροποίησης του TEIQue-sf στην Αγγλία, σε δείγμα 167 ατόμων (87 γυναίκες, μέσος όρος ηλικίας του δείγματος τα 38,9 έτη) διαπίστωσαν ότι η υψηλή ΣΝ ως Γνώρισμα σχετιζόταν με χαμηλότερα επίπεδα στρες στον εργασιακό χώρο (όπως αξιολογήθηκε με την κλίμακα εργασιακού στρες του Cooper- JSQ), με υψηλότερα επίπεδα εργασιακού ελέγχου (όπως αξιολογήθηκε με την κλίμακα εργασιακού ελέγχου- JCQ), με υψηλότερα επίπεδα εργασιακής ικανοποίησης (όπως αξιολογήθηκε με την κλίμακα εργασιακής ικανοποίησης των Warr &Cook- OJSQ) και με υψηλότερα επίπεδα οργανωσιακής δέσμευσης (όπως αξιολογήθηκε με την κλίμακα οργανωσιακής δέσμευσης των Warr &Cook- OJSQ).

Ο Cronbach's alpha της κλίμακας ήταν 0,84 για τους άντρες και 0,89 για τις γυναίκες, φανερώνοντας για ακόμα μια φορά την υψηλή αξιοπιστία του εν λόγω εργαλείου.

Η Moira Mikolajczak και οι συνάδελφοί της ⁹⁶ εξέτασαν την αξιοπιστία και την προβλεπτική εγκυρότητα του TEIQue-sf στον Γαλλικό πληθυσμό σε δείγμα 80 ατόμων (92% γυναίκες, μέση ηλικία δείγματος τα 22,5 έτη). Ο Cronbach's alpha για την κλίμακα ήταν 0,88 και η ΣΝ ως Γνώρισμα φάνηκε να σχετίζεται ισχυρά με θετικά αποτελέσματα, όπως η βελτίωση της ψυχικής υγείας (όπως αξιολογήθηκε με τη σύντομη κλίμακα συμπτωμάτων των Derogatis και Melisaratos-BIS) και σωματικής υγείας (όπως αξιολογήθηκε κλίμακα αυτοαξιολόγησης της υγείας του Pennebaker-PILL).

Σε μελέτη που εκπόνησαν οι Cooper και Petrides ⁷⁷ σε δύο ανεξάρτητα δείγματα προκειμένου να ελέγξουν τις ψυχομετρικές ιδιότητες του TEIQue-sf χρησιμοποιώντας την θεωρία Ανταπόκρισης Ερωτήματος (Item Response Theory), διαπίστωσαν καλές ψυχομετρικές ιδιότητες τόσο στα στοιχεία του ερωτηματολογίου όσο και στο σύνολο της κλίμακας. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο δείγμα (1,119 άτομα, 455 άντρες, μέσος όρος ηλικίας του δείγματος τα 32,18 έτη) οι τιμές του Cronbach's alpha ήταν υψηλές τόσο για τις γυναίκες (0,88) όσο και για τους άντρες (0,89). Στο δεύτερο δείγμα (866 άτομα, 432 άντρες, μέσος όρος ηλικίας του δείγματος τα 26,97 έτη), οι τιμές του Cronbach's alpha ήταν 0,88 και 0,87 για τον αντρικό και γυναικείο πληθυσμό αντίστοιχα. Συνολικά, τα ευρήματα και των 2 επιμέρους μελετών συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι το TEIQue-sf κρίνεται κατάλληλο για την εκτίμηση των ατομικών διαφορών αναφορικά με τη ΣΝ ως Γνώρισμα.

Σε μελέτη στην Τουρκία ⁹⁷ επί δείγματος 464 φοιτητών (69,5% γυναίκες), όπου εξετάστηκε η αξιοπιστία και η εγκυρότητα του TEIQue-sf οι τιμές του Cronbach's alpha διαμορφώθηκαν ως εξής: 0,72 για τον παράγοντα της Ευημερίας, 0,70 για τον παράγοντα του Αυτοελέγχου, 0,66 για τον

παράγοντα της Συναισθηματικότητας, 0,70 για τον παράγοντα της Κοινωνικότητας και 0,81 για το σύνολο του ερωτηματολογίου στην πρώτη μέτρηση και 0,86 για το σύνολο του ερωτηματολογίου στην επαναληπτική μέτρηση. Η εξέταση της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου επιτεύχθηκε μέσω της Διερευνητικής Παραγοντικής Ανάλυσης (Explanatory Factor Analysis) η οποία ανέδειξε τέσσερις κύριους παράγοντες.

Στο Πακιστάν ⁹⁸, σε μελέτη επί δείγματος 201 ατόμων (102 άντρες, μέσος όρος ηλικίας δείγματος τα 27,70 έτη), η αξιοπιστία του TEIQue-sf ήταν 0,89 και 0,86 για την κανονική και επαναληπτική μέτρηση αντίστοιχα.

Για την εκτίμηση της συγκλίνουσας εγκυρότητας του TEIQue-sf εξετάστηκε η θετική συσχέτιση με την κλίμακα Αυτοεκτίμησης RSES (Self Esteem Scale) και την κλίμακα Ικανοποίησης από τη ζωή SWLS (Satisfaction with Life Scale). Τα ευρήματα επιβεβαίωσαν την υπόθεση της θετικής συσχέτισης και κατά συνέπεια τη συγκλίνουσα εγκυρότητα του ερωτηματολογίου.

4.2. Συναισθηματική Νοημοσύνη και Δημογραφικοί Παράγοντες

Αν και το δείγμα της εν λόγω μελέτης είναι αρκετά μικρό για να προχωρήσουμε σε γενικεύσεις αναφορικά με τη συσχέτιση της ΣΝ ως Γνώρισμα και των επιμέρους παραγόντων της με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, εντούτοις μπορούμε να αναφέρουμε μερικά συμπεράσματα που εξήχθηκαν από την παρούσα μελέτη και να συγκρίνουμε αυτά με τα ευρήματα αντίστοιχων μελετών, που εκπονήθηκαν σε διεθνές επίπεδο .

Στην πιλοτική μελέτη του ερωτηματολογίου συμμετείχαν συνολικά 111 άτομα (61 άντρες και 50 γυναίκες). Η συνολική Συναισθηματική Νοημοσύνη ως Γνώρισμα καθώς και οι επιμέρους παράγοντές της, δεν φάνηκαν να σχετίζονται με το φύλο. Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται και τα ευρήματα των μελετών που εκπόνησε η Manroveli ^{12,99} επί δείγματος 282 εφήβων (146 αγόρια, 136 κορίτσια) με μέσο όρο ηλικίας τα 13,5 έτη και 139 παιδιών (70 αγόρια, 69 κορίτσια) με μέσο όρο ηλικίας τα 11,23 έτη. Η Συναισθηματική Νοημοσύνη των εφήβων αξιολογήθηκε με το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα για εφήβους (TEIQue-ASF) και των παιδιών με το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα για παιδιά (TEIQue-CF). Τόσο στην πρώτη, όσο και στη δεύτερη μελέτη δεν σημειώθηκε καμία στατιστικώς σημαντική διαφορά μεταξύ του φύλου και της ΣΝ ως Γνώρισμα.

Επιπλέον σε μετανάλυση την οποία εκπόνησαν οι Joseph και Newman ¹⁰⁰, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές αναφορικά με το φύλο και των μέτρων αυτοαναφοράς της ΣΝ.

Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι μελέτες, που έχουν φανερώσει υψηλές συσχετίσεις μεταξύ του φύλου και της ΣΝ ως Γνώρισμα.

Ο Petrides ³⁵ χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο της ΣΝ ως Γνώρισμα (TEIQue) σε μελέτη επί δείγματος 1721 ατόμων (912 γυναίκες, 764 άντρες, 61 χωρίς δήλωση φύλου) με μέσο όρο ηλικίας τα 29,65 έτη διαπίστωσε ότι οι άντρες σημείωσαν μεγαλύτερη βαθμολογία στη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα. Από τους επιμέρους παράγοντες το γυναικείο φύλο σημείωσε σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία μόνο στον παράγοντα της Συναισθηματικότητας.

Οι Cooper και Petrides ⁷⁷, σε μελέτη που εκπόνησαν το 2010 επί δείγματος 1.119 ατόμων (499 άντρες) προκειμένου να εξετάσουν τις ψυχομετρικές ιδιότητες του TEIQue-sf, διαπίστωσαν ότι οι γυναίκες σημείωσαν μεγαλύτερη βαθμολογία στη ΣΝ ως Γνώρισμα συγκριτικά με τους άντρες.

Ο Sanchez-Ruiz και οι συνεργάτες του ¹⁰¹, αξιολογώντας τη ΣΝ 512 φοιτητών (202 άντρες) κάνοντας χρήση του TEIQue, διαπίστωσαν ότι οι βαθμολογίες των αντρών και των γυναικών δεν διέφεραν σημαντικά αναφορικά με τη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα. Παρατήρησαν ωστόσο, ότι οι άντρες σημείωσαν μεγαλύτερη βαθμολογία στον έναν εκ των τεσσάρων παραγόντων του ερωτηματολογίου: τον Αυτοέλεγχο.

Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων στην πιλοτική μελέτη ήταν τα 36,1 έτη. Ο δημογραφικός παράγοντας της ηλικίας δεν παρουσίασε στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα. Αξίζει όμως να αναφερθεί ότι αύξηση της ηλικίας σχετιζόταν με μείωση της βαθμολογίας στο παράγοντα της κοινωνικότητας ($p=0,001$). Οι νεότερες δηλαδή ηλικίες σημείωσαν μεγαλύτερες βαθμολογίες αναφορικά με τις κοινωνικές δεξιότητες εν συγκρίσει με τους μεγαλύτερους.

Μια μελέτη ³⁰, που έλαβε υπόψη ένα ευρύ φάσμα των ηλικιών, ανέδειξε μια ενδιαφέρουσα σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ηλικίας. Οι συγγραφείς εξέτασαν τη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ηλικίας χρησιμοποιώντας δείγμα 873 ατόμων, που κυμαινόταν ηλικιακά μεταξύ 19 - 84 ετών, με μέση ηλικία τα 50,74 έτη. Η μελέτη διαπίστωσε ότι η συναισθηματική νοημοσύνη- η οποία αξιολογήθηκε με το EQ-inventory του Bar-on- κορυφώθηκε στο διάστημα ηλικίας 35-44, και στη συνέχεια μειώθηκε σε μεγαλύτερη ηλικία (δηλαδή, μια σχέση ανεστραμμένου U).

Σε μελέτη του Mikolajczak και των συνεργατών του ³³, στην οποία συμμετείχαν 740 άτομα με μέσο όρο ηλικίας τα 25,5έτη, η ΣΝ ως Γνώρισμα και οι επιμέρους παράγοντές της όπως αξιολογήθηκαν με το TEIQue φάνηκαν ότι ήταν ανεξάρτητοι από την ηλικία. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και η μελέτη της Shipley και των συνεργατών της ¹⁰² σε δείγμα 193 φοιτητών (58% 19-24 ετών, 23% 25-29 ετών, 18% 30-57 ετών), η ΣΝ των οποίων αξιολογήθηκε με το TEIQue-sf και φάνηκε να μην σχετίζεται σημαντικά με τον δημογραφικό παράγοντα της ηλικίας. Επίσης σε μελέτη του Νικόορου και των συνεργατών του ¹⁰³, στην οποία συμμετείχαν 336 ενήλικες με μέσο όρο ηλικίας

τα 28.60 έτη, η ηλικία δεν σχετιζόταν σημαντικά με τη ΣΝ, όπως αυτή αξιολογήθηκε με το TEIQue-
sf. Αντίθετα μια άλλη μελέτη ¹⁰⁴, η οποία εξέτασε τη σχέση μεταξύ της Συναισθηματικής
Νοημοσύνης και της ηλικίας σε δείγμα 275 ατόμων με μέσο όρο ηλικίας τα 22,18 έτη, φανέρωσε
θετική συσχέτιση μεταξύ αυτών των δύο μεταβλητών.

Από το μελετώμενο πληθυσμό των 111 ατόμων της πιλοτικής μελέτης, το 2,7% ήταν απόφοιτοι
Δημοτικού/Γυμνασίου, το 49,5% ήταν απόφοιτοι Λυκείου και το 47,7% απόφοιτοι ανώτατης
εκπαίδευσης (11,7% απόφοιτοι ΑΤΕΙ, 18,9% απόφοιτοι ΑΕΙ, 17,1% κάτοχοι μεταπτυχιακού και
διδακτορικού διπλώματος). Το εκπαιδευτικό επίπεδο παρουσίασε στατιστικά σημαντική συσχέτιση
τόσο με τη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα, όσο και με τους επιμέρους παράγοντές της. Πιο
συγκεκριμένα οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σημείωσαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία εν
συγκρίσει με τους αποφοίτους δημοτικού/γυμνασίου/λυκείου στον παράγοντα της ευημερίας
($p=0.022$), στον παράγοντα του αυτοελέγχου ($p=0,14$), στον παράγοντα της συναισθηματικότητας
($p=0,002$), στον παράγοντα της κοινωνικότητας ($p=0,001$) αλλά και στη συνολική ΣΝ ως Γνώρισμα
($p= 0,001$).

Αντίστοιχα συμπεράσματα διεξήχθησαν και σε μελέτη ¹⁰⁵ επί δείγματος 310 ενηλίκων, όπου η ΣΝ
αξιολογήθηκε με την κλίμακα MSCEIT. Το 19,4% των συμμετεχόντων ήταν απόφοιτοι
πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 20,6% δευτεροβάθμιας και το 60% ανώτατης εκπαίδευσης. Οι
απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σημείωσαν υψηλότερες βαθμολογίες στην εν λόγω κλίμακα εν
συγκρίσει με τους απόφοιτους της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μελέτη ¹⁰⁶ σε
δείγμα 217 ατόμων αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο του εκπαιδευτικού επιπέδου στη
Συναισθηματική Νοημοσύνη. Οι απόφοιτοι ανώτατης εκπαίδευσης σημείωσαν μεγαλύτερες
βαθμολογίες στην κλίμακα Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Bar- On. Οι Petrides, Frunham και
Martin ¹⁰⁷ σε μελέτη που εκπόνησαν σε δείγμα 167 ατόμων (25,3% απόφοιτοι δευτεροβάθμιας
εκπαίδευσης, 30,9% απόφοιτοι τριτοβάθμιας, 43,8% κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος)
επιβεβαίωσαν για άλλη μια φορά τα ευρήματα των παραπάνω μελετών όπως και η μελέτη ¹⁰⁸ επί
δείγματος 365 ενηλίκων (20% απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 63% απόφοιτοι
τριτοβάθμιας και 5,5% κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος).

4.3. Περιορισμοί της Μελέτης

Ο περιορισμένος αριθμός των μελών του δείγματος, δεν επέτρεψε την εκπόνηση επιβεβαιωτικής παραγοντικής ανάλυσης (confirmatory factor analyse), προκειμένου να ελεγχθεί η ύπαρξη των τεσσάρων παραγόντων του ερωτηματολογίου και σε Ελληνικό δείγμα. Σημειώνεται ότι στην παραγοντική ανάλυση (α) ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων πρέπει να είναι τουλάχιστον >300 και (β) ο αριθμός των συμμετεχόντων πρέπει να είναι τουλάχιστον 5 φορές μεγαλύτερος (ιδανικά 10 φορές μεγαλύτερος) από τον αριθμό των στοιχείων του ερωτηματολογίου⁶⁷. Εφόσον το συγκεκριμένο εγχείρημα αφορούσε στην πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου στον Ελληνικό πληθυσμό, ο αριθμός των μελών του δείγματος δεν πληρούσε τις παραπάνω προϋποθέσεις έτσι ώστε να επιτραπεί η διερεύνηση της παραγοντικής δομής του ερωτηματολογίου. Για το λόγο αυτόν προχωρήσαμε στην εκτίμηση της εγκυρότητας όψεως (face validity), η οποία όμως όπως αναφέραμε δεν αποτελεί μορφή εγκυρότητας με τη στενή έννοια, αφορά ουσιαστικά στην εμφάνιση και στη διαμόρφωση ενός ερωτηματολογίου. Πιο αξιόπιστα αποτελέσματα για τη διερεύνηση της διαπολιτισμικής εγκυρότητας του ερωτηματολογίου αναμένεται να αποκαλύψουν τα ευρήματα της κανονικής μελέτης, στην οποία ο αριθμός του δείγματος θα επιτρέψει την εξέταση και άλλων μορφών εγκυρότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Thorndike RK. Intelligence and Its Uses. Harper's Magazine. 1920 Jan;140: 227-335.
2. Wechsler D. Non-intellective factors in general intelligence. J Abnorm Soc Psychol.1943 Jan;38(1): 101- 103.
3. Gardner H. Frames of mind: The theory of multiple Intelligences. New York: Basic Books; 1983.
4. Leuner B. Emotional intelligence and emancipation. A psychodynamic study on women. Prax Kinderpsychol Kinderpsychiatr. 1966;15(6): 196-203.
5. Payne WL. A study of emotion: developing emotional intelligence; self integration; relating to fear, pain and desire[PhD thesis]. Diss Abstr Int. 1986; 47(1): 203A. (University microfilms No. AAC 8605928).
6. Salovey P, Mayer JD. Emotional Intelligence. Imagin Cogn Pers. 1990; 9(3): 185-211.
7. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. London : Bloomsbury; 1995.
8. Goleman D. Working with Emotional Intelligence. London: Bloomsbury; 1998.
9. Bar-On R. The Emotional Intelligence Inventory (EQ-i): technical manual. Toronto, Canada: Multi-Health Systems;1997b.
10. Petrides KV, Furnham A. Trait emotional intelligence: psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. Eur J Pers. 2001 Dec;15 (6):425-48.
11. Petrides KV, Pita R, Kokkinaki F. The location of trait emotional intelligence in personality factor space. Brit J Psychol. 2007 May; 98(2):273-289.
12. Mavroveli S, Petrides KV, Rieffe C, Bakker F. Trait emotional intelligence, psychological well-being and peer-rated social competence in adolescence. Br J Dev Psychol. 2007;25: 263–275.
13. Coleman A. A Dictionary of Psychology. 2th ed. Oxford University Press; 2008. Emotional Intelligence; pp. 35.
14. Mayer JD, Salovey P, Caruso DR. Models of emotional intelligence. In: Sternberg R, editors. Handbook of intelligence. Cambridge: Cambridge University Press; 2000: 396-420.
15. Mayer JD, Salovey P. What is emotional intelligence? In: Salovey P, Sluyter D, editors. Emotional development and emotional intelligence: Educational implications. New York: Basic Books; 1997: 3 – 31.
16. Salovey P, Grewal D. The Science of Emotional Intelligence. Curr Dir Psychol. 2005 Dec;14(6): 281-285.
17. Mayer JD, Salovey P, Caruso DR, Sitarenios G. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. Emotion. 2003 Mar;3(1):7-105.

18. Mayer JD, Caruso D, Salovey P. Emotional intelligence meets traditional standards for an intelligence. *Intelligence*. 1999 Dec; 27(4):267-298.
19. Mayer JD, Caruso D, Salovey P. Selecting a measure of emotional intelligence: the case for ability scales. In: Bar-On, Parker J.D, editors. *Handbook of E.I*. New York: Jossey-Bass;2000: 320-342.
20. Bar-On R, Brown JM, Kirkcaldy BD, Thome EP. Emotional expression and implications for occupational stress: An application of the Emotional Quotient Inventory (EQ-i), *Pers Individ Dif*. 2000;28: 1107-1118.
21. Bar-On R. The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*.2006;18:13-25.
22. Goleman D. *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα;1995.
23. Boyatzis R, Goleman D, Rhee K. Clustering competence in emotional intelligence: insights from the emotional competence inventory (ECI). In: Bar-On R, Parker J.D.A, editors. *Handbook of emotional intelligence* . San Francisco: Jossey-Bass;2000: 343-362.
24. Πλατσιδου Μ. Συναισθηματική Νοημοσύνη: Σύγχρονες προσεγγίσεις μιας παλαιάς έννοιας. *Επιστήμες της Αγωγής*. 2004;1: 27-39.
25. Cooper RK. *EQ Map*. San Francisco: AIT and Essi Systems;1996/1997.
26. Cooper RK, Sawaf A. *Executive EQ: emotional intelligence in leadership and organizations*. New York:Grosset Putnum; 1997.
27. Mavroveli S, Petrides KV, Rieffe C, Bakker F. Trait emotional intelligence, psychological well-being, and peer-rated social competence in adolescence. *Br J Dev Psychol*. 2007 Jun; 25(2): 263-275.
28. Petrides KV, Frederickson N, Furnham A. The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behaviour at school. *Pers Individ Dif*. 2004 Jan;36(2): 277 – 293.
29. Amelang M, Steinmayr R. Is there a validity increment for tests of emotional intelligence in explaining the variance of performance criteria? *Intelligence*. 2006 Sept; 34(5): 459-468.
30. Derksen J, Kramer I, Katzko M. Does a self-report measure for emotional intelligence assess something different than general intelligence? *Pers Individ Dif*. 2002 Jan;32(1):37–48.
31. Van der Zee K, Schakel L, Thijs M. The relationship of emotional intelligence with academic intelligence and the big five. *Eur J Pers*. 2002 Mar; 16(2):103–125.
32. Saklofske D, Austin E, Minski P. Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Pers Individ Dif*. 2003 Mar; 34(4): 707–721.
33. Mikolajczak M, Luminet O, Leroy C, Roy E. Psychometric properties of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire. *J Pers Assess*.2007 Jun; 88(3):338-353.
34. Petrides KV, Furnham A .The role of trait emotional intelligence in a gender-specific model of organizational variables. *J Appl Soc Psychol*. 2006 Feb; 36(2):552-569.

35. Petrides KV. Technical manual for the Trait Emotional Intelligence Questionnaires (TEIQue). London: London Psychometric Laboratory; 2009.
36. Schutte NS, Malouff JM, Hall LE, Haggerty DJ, Cooper JT, Golden C J, et al. Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Pers Individ Dif.* 1998;25: 167–177.
37. Austin E. J, Saklofske DH, Huang SHS, McKenney D. Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Pers Individ Dif.* 2004;36:555–562.
38. Petrides KV, Furnham A. On the dimensional structure of emotional intelligence. *Pers Individ Dif.* 2006;29: 313–320.
39. Saklofske DH, Austin EJ, Minski PS. Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Pers Individ Dif.* 2003;34:707–721.
40. Schutte NS, Malouff JM, Bobik C, Coston TD, Greeson C, Jedlicka C, et al. Emotional intelligence and interpersonal relations. *J Soc Psychol.* 2001;141:523–536.
41. Wong CS, Law K S. The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *Leadership Quart.* 2002;13:243–274.
42. Bagby RM, Taylor GJ, Parker JDA. The twenty-item Toronto Alexithymia Scale – II: Convergent, discriminant, and concurrent validity. *J Psychosom Res.* 1994;38:33-40.
43. Palmer B R, Stough C. Swinburne University Emotional Intelligence Test (Workplace SUEIT). Interim technical manual (Version 2). Victoria: Swinburne University of Technology; 2002.
44. Salovey P, Mayer J, Goldman S, Turvey C, Palfai T. Emotional attention, clarity and repair: exploring emotional intelligence using the trait meta-mood scale. In: Pennebaker JW, Editor. *Emotion, disclosure and health.* Washington: D.C; 1995:125-154.
45. Martinez-Pons M. Emotional intelligence as a self-regulatory process: a social cognitive view. *Imagin Cogn Pers.* 1999-2000;19: 331–350.
46. Mikolajczak M, Bodarwe K, Laloyaux O, Hansenne M, Nelis D. Association between frontal EEG asymmetries and emotional intelligence among adults. *Pers Individ Dif.* 2010; 48: 177 – 181 .
47. Smith L, Heaven P, Ciarrochi J. Trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction. *Pers Individ Dif.* 2008; 44:1314-1325.
48. Ali F, Amorim IS, Chamorro-Premuzic T. Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Pers Individ Dif.* 2009; 47:758-762.
49. Uva MCD, de Timary P, Cortesi M, Mikolajczak M, de Blicquy PD, Luminet O. Moderating effect of emotional intelligence on the role of negative affect in the motivation to drink in alcohol-dependent subjects undergoing protracted withdrawal. *Pers Individ Dif.* 2010; 48: 16–21.

50. Austin EJ. A reaction time study of responses to trait and ability emotional intelligence test items. *Pers Individ Dif.* 2009;46:381–383.
51. Johnson S J, Batey M, Holdsworth L. Personality and health: The mediating role of trait emotional intelligence and work locus of control. *Pers Individ Dif.* 2009; 47: 470-475.
52. Vernon PA, Villani VC, Schermer JA, Petrides KV. Phenotypic and genetic associations between the Big Five and trait emotional intelligence. *Twin Res Hum Genet.* 2008;11: 524-530
53. Higgins PA, Straub AJ. Understanding the error of our ways: Mapping the concepts of validity and reliability. *Nurs Outlook.* 2006; 54:23–29.
54. Bland JM, Altaman DG. Statistics notes: Validating scales and indexes. *Br Med J.* 2002; 324:606–607.
55. Boynton PM. Administering, analysing, and reporting your questionnaire. *Br Med J.* 2004; 328:1372–1375.
56. Ραφτόπουλος Β, Θεοδοσοπούλου Θ. Μεθοδολογία στάθμισης μιας κλίμακας. *Αρχ Ελλ Ιατρ.* 2002; 19:577–589.
57. Ουζούνη Χ, Νακάκης Κ. Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των εργαλείων μέτρησης σε ποσοτικές μελέτες. *Νοσηλευτική.* 2011; 50:231–239.
58. Gibbon B. Validity and reliability of assessment tools. *Nurs Res.* 1995; 2:48–55.
59. Litwin MS. How to measure survey reliability and validity. London: Sage Publications; 1995.
60. Suskie L. Questionnaire survey research: What works. Association for Institutional Research, Tallahassee: 1992.
61. Streiner DL, Norman GR. Health measurement scales. A practical guide to their development and use. 4th ed. Oxford: Oxford University Press; 2008.
62. Brink TL. Questionnaires. Practical hints on how to avoid mistakes in design and interpretation., Chesterfield: Heuristic Books; 2004.
63. Thomas JR, Nelson JK. Research methods in physical activity. 4th edition. Champaign, Ill: Human Kinetics; 2001.
64. Baumgartner TA, Oh S, Chung H, Hales D. Objectivity, reliability, and validity for a revised push-up test protocol. *Meas Phys Educ Exerc Sci.* 2002; 6:225–242.
65. Sawilowsky S. Reliability. *Educ Psychol Meas.* 2000; 60: 196-200.
66. Sherrill C, O'Connor J. Guidelines for improving adapted physical activity research. *Adapt Phys Act Q.* 1999; 16: 1-8.
67. Γαλάνης Π. Εγκυρότητα και αξιοπιστία των ερωτηματολογίων στις επιδημιολογικές μελέτες. *Αρχ Ελλ Ιατρ.* 2013; 30(1): 97-110.
68. Bowling A. Research methods in health. 2nd ed. New York: Open University; 2002:150–156.

69. LoBiondo-Wood G, Haber J. Nursing research. 3rd ed. Mosby, London; 1994.
70. Υφαντόπουλος Ι. Μέτρηση της ποιότητας ζωής και το ευρωπαϊκό υγειονομικό μοντέλο. Αρχ Ελλ Ιατρ. 2007; 24(Συμπλ 1):6–18.
71. Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. Εγχειρίδιο Επιδημιολογίας. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα; 2010.
72. Γαλάνης Π, Σπάρος Λ. Κλινική και επιδημιολογική έρευνα. Βασικές έννοιες. Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ. Αθήνα; 2012.
73. Austin E J, Dore T C P, O'Donovan KM. Associations of personality and emotional intelligence with display rule perceptions and emotional labour. *Pers Individ Dif.* 2008; 44: 679-688.
74. Austin EJ, Farrelly D, Black C, Moore M. Emotional intelligence, Machiavellianism and emotional manipulation: Does EI have a dark side? *Pers Individ Dif.* 2007;43:179–189.
75. Biggart L, Corr P J, O'Brien M, Cooper N. Trait emotional intelligence and work-family conflict in fathers. *Pers Individ Dif.* 2010;48: 911–916.
76. Carvalho D, Neto F, Mavroveli S. Trait emotional intelligence and disposition for forgiveness. *Psychol Rep.* 2010; 107(2):526-34.
77. Cooper A, Petrides KV. A psychometric analysis of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire-Short Form (TEIQue-SF) using Item Response Theory. *J Pers Asses.* 2010; 92:449-457. Studies 1 and 2
78. Dewaele JM, Petrides KV, Furnham A. Effects of trait emotional intelligence and sociobiographical variables on communicative anxiety and foreign language anxiety among adult multilinguals: A review and empirical investigation. *Lang Learn.* 2008;58(4): 911–960.
79. Ferguson F, Austin EJ. Associations of trait and ability emotional intelligence with performance on Theory of Mind tasks in an adult sample. *Pers Individ Dif.* 2010; 49:414-418.
80. Furnham A, Petrides KV. Trait emotional intelligence and happiness. *Soc Behav Pers.* 2003;31: 815-824.
81. Gascon-Ramos M, Campbell M, Bamford J, Young AM. Influences on parental evaluation of the content of early intervention following early identification of deafness: a study about parents' preferences and satisfaction. *Child Care Health Dev.* 2010;36 (6): 868-877.
82. Herodotou C, Kambouri M, Winters N. The role of trait emotional intelligence in gamers' preferences for play and frequency of gaming. *Comput Human Behav.* 2011;27: 1815-1819.
83. Kornreich C, Delle-Vigne D, Knittel J, Nerinx A, Campanella S, Noel X, Hanak C, Verbanck P, Ermer E. Impaired conditional reasoning in alcoholics: a negative impact on social interactions and risky behaviors? *Addiction.* 2011;106: 951–959.

84. Kotsou I, Nelis D, Grégoire J, Mikolajczak M. Emotional plasticity: Conditions and effects of improving emotional competence in adulthood. *J Appl Psychol.* 2011;96(4): 827-839.
85. Mikolajczak M, Luminet O, Menil M. Predicting resistance to stress: Incremental validity of trait emotional intelligence over alexithymia and optimism. *Psicothema.* 2006;18 (supl.): 79-88. Study 1.
86. Mikolajczak M, Menil C, Luminet O. Explaining the protective effect of trait emotional intelligence regarding occupational stress: exploration of emotional labour processes. *J Res Pers.* 2007; 41:1107-1117.
87. Mikolajczak M, Luminet O. Trait emotional intelligence and the cognitive appraisal of stressful events: An exploratory study. *Pers Individ Dif.* 2008; 44:1445–1453. Study 2.
88. Petrides KV, Frederickson N. An application of belief-importance theory in the domain of academic achievement. *Br J Educ Psychol.* 2011; 81(1): 97-111.
89. Petrides KV, Vernon P A, Schermer J A, Ligthart L, Boomsma D I, Veselka L. Relationships between trait emotional intelligence and the Big Five in the Netherlands. *Pers Individ Dif.* 2010;48: 906-910.
90. Sevdalis N, Petrides K.V, Harvey N. Trait emotional intelligence and decision-related emotions. *Pers Individ Dif.* 2007;42:1347–1358.
91. Singh M, Woods SA. Predicting general well-being from emotional intelligence and three broad personality traits. *J Appl Soc Psychol.* 2008; 38: 635-646.
92. Vernon PA, Villani CV, Schermer J A, Kirilovic S, Martin RA, Petrides KV, Spector TD, Cherkas LF. Genetic and environmental correlations between trait emotional intelligence and humor styles. *J Ind Diff.* 2009; 30: 130-137. Study 2
93. Veselka L, Petrides KV, Schermer JA, Cherkas LF, Spector TD, Vernon PA. Phenotypic and genetic relations between the HEXACO dimensions and trait emotional intelligence. *Twin Res Hum Genet.* 2010; 13(1): 66-71.
94. Veselka L, Schermer J A, Petrides KV, Cherkas L F, Spector T D, Vernon PA. A general factor of personality: Evidence from the HEXACO model and a measure of trait emotional intelligence. *Twin Res Hum Genet.* 2009; 12: 420-424.
95. Young AM, Gascon-Ramos M, Campbell M, Bamford J. The design and validation of a parent-report questionnaire for assessing the characteristics and quality of early intervention over time. *J Deaf Stud Deaf Educ.* 2009;14:422-435.
96. Mikolajczak M, Luminet O, Menil C. Predicting resistance to stress: incremental validity of trait emotional intelligence over alexithymia and optimism. *Psicothema.* 2006;18:79-88,
97. Engin Deniz M, Ozer E, Isik E. Trait Emotional Intelligence Questionnaire–Short Form: Validity and Reliability Studies. *Educ Science.*2013; 38(169):407-419.

98. Shahzad S, Riaz Z, Begum N, Khanum S J. Urdu Translation and Psychometric Properties Of Trait Emotional Intelligence Questionnaire Short Form(TEIQue-SF). *AJMSE*. 2014; 3(1): 130-140.
99. Mavroveli S, Petrides K. V, Shove C, Whitehead A. Investigation of the construct of trait emotional intelligence in children. *Eur Child Adolesc Psychiatr* . 2008;17(8): 516-526.
100. Joseph D L, Newman DA. Emotional intelligence: An integrative meta-analysis and cascading model. *J Appl Psychol*. 2010; 95 (1): 54-78.
101. Sanchez-Ruiz M J, Perez-Gonzalez J C, Petrides K V. Trait emotional intelligence profiles of students from different university faculties. *J Aust Psychol*. 2010;62: 51-57.
102. Shipley N, Jackson M J, Segrest SL. Effects of emotional intelligence, age, work experience, and academic performance. *Res High Educ*. 2010; 9: 1-18.
103. Nikoopour J, Farsani M, Tajbakhsh M, Kiyai S. The Relationship between Trait Emotional Intelligence and Self-efficacy among Iranian EFL Teachers. *Lang Teach Res*. 2012 Nov; 3(6): 1165-1174.
104. Van Rooy DL, Alonso A, Viswesvaran C. Group differences in emotional intelligence test scores: Theoretical and practical implications. *Pers Individ Dif*. 2005; 38: 689-700.
105. Cabello R, Bravo B, Latorre J, Fernández-Berrocal P. Ability of university-level education to prevent age-related decline in emotional intelligence. *Front Aging Neurosci*. 2014 March; 6: 37.
106. Balalami N, Ghanji A, Doustdare S, Ghohargani M, Nabavizadeh E, Akbari H. Demographic variables effect on Emotional Intelligence Axis *Life Sci*. 2013;10(4s):302-307.
107. Petrides K V, Furnham A, Martin GN. Estimates of emotional and psychometric intelligence: Evidence for gender-based stereotypes. *J Soc Psychol*. 2004;144:149-162.
108. Petrides KV. An application of belief-importance theory with reference to trait emotional intelligence, mood, and somatic complaints. *Scand J Psychol*. 2011;52: 161-167.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Διανεμηθέν ερωτηματολόγιο

Η παρούσα μελέτη διεξάγεται από φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας και Διαχείριση Κρίσεων» του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, στο πλαίσιο της εκπόνησης της Διπλωματικής εργασίας της.

Σκοπός της παρούσας Διπλωματικής είναι η πιλοτική μελέτη εφαρμογής της σύντομης μορφής του Ερωτηματολογίου της Συναισθηματικής Νοημοσύνης ως Γνώρισμα στον Ελληνικό πληθυσμό.

Το ερωτηματολόγιο υποβάλλεται ανώνυμα και οι απαντήσεις είναι εμπιστευτικές.

Θα χρησιμοποιηθούν μόνο για την εν λόγω μελέτη και δεν τίθεται θέμα δημοσιοποίησης προσωπικών στοιχείων.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι επιθυμώ να συμμετάσχω στη συγκεκριμένη μελέτη.

Υπογραφή

.....

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΓΝΩΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ (TEIQue-sf)

Οδηγίες: Σας παρακαλούμε να σημειώσετε την στήλη που αντανακλά καλύτερα το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με κάθε μια από τις προτάσεις που ακολουθούν. Μη σκέφτεστε πολύ ώρα για την ακριβή σημασία των προτάσεων. Δουλέψτε γρήγορα και προσπαθήστε να απαντήσετε όσο το δυνατόν με μεγαλύτερη ακρίβεια. Σας υπενθυμίζουμε ότι δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις.

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα
1. Δε δυσκολεύομαι καθόλου να εκφράσω τα συναισθήματά μου με λόγια.							
2. Συχνά το βρίσκω δύσκολο να δω τα πράγματα από την οπτική γωνία των άλλων.							
3. Γενικά είμαι ένα ιδιαίτερα δραστήριο άτομο με στόχους.							
4. Συνήθως μου είναι δύσκολο να ελέγξω τα συναισθήματά μου							
5. Γενικά δε βρίσκω τη ζωή διασκεδαστική.							
6. Μπορώ να χειριστώ αποτελεσματικά τους άλλους ανθρώπους.							
7. Έχω την τάση να αλλάζω γνώμη συχνά.							
8. Γενικά δυσκολεύομαι να κατανοήσω τι ακριβώς νιώθω.							
9. Πιστεύω πως έχω πολλά χαρίσματα.							
10. Συχνά δυσκολεύομαι να υπερασπισθώ τα δικαιώματά μου.							
11. Συνήθως μπορώ να επηρεάσω τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων.							
12. Γενικά είμαι απαισιόδοξος άνθρωπος.							
13. Οι κοντινοί μου άνθρωποι παραπονιούνται ότι δεν τους συμπεριφέρομαι σωστά.							
14. Συνήθως δυσκολεύομαι να προσαρμόζω τη ζωή μου ανάλογα με τις περιστάσεις.							
15. Γενικά, είμαι ικανός να αντιμετωπίσω το άγχος.							
16. Συχνά δυσκολεύομαι να δείχνω στοργή στους κοντινούς μου ανθρώπους.							
17. Συνήθως μπορώ να «μπω στη θέση του άλλου» και να καταλάβω τα συναισθήματά του.							
18. Δεν έχω αρκετά κίνητρα στη ζωή μου.							
19. Συνήθως μπορώ να βρω τρόπους να ελέγξω τα συναισθήματά μου όταν το θέλω.							
20. Σε γενικές γραμμές, είμαι ευχαριστημένος από τη ζωή μου.							

Reference for TEIQue-SF: Petrides, K. V. & Furnham, A. (2006). The role of trait emotional intelligence in a gender-specific model of organizational variables. Journal of Applied Social Psychology, 36, 552-569.

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ αρκετά	Διαφωνώ λίγο	Ούτε συμφωνώ/ Ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Συμφωνώ αρκετά	Συμφωνώ απόλυτα
21. Θα περιέγραφα τον εαυτό μου ως καλό διαπραγματευτή.							
22. Συχνά ανακατεύομαι σε καταστάσεις και αργότερα το μετανιώνω.							
23. Συχνά, σταματώ αυτό που κάνω και συγκεντρώνομαι σε αυτό που νιώθω.							
24. Αισθάνομαι καλά με τον εαυτό μου.							
25. Έχω την τάση να υποχωρώ ακόμη και όταν γνωρίζω πως έχω δίκιο.							
26. Πιστεύω πως δεν έχω καθόλου επιρροή στα συναισθήματα των άλλων.							
27. Πιστεύω ότι γενικά τα πράγματα θα εξελιχθούν καλά στη ζωή μου.							
28. Δυσκολεύομαι να δεθώ πολύ ακόμη και με όσους βρίσκονται πολύ κοντά μου.							
29. Γενικά, μπορώ να προσαρμόζομαι σε καινούρια περιβάλλοντα και καταστάσεις.							
30. Οι άλλοι με θαυμάζουν γιατί είμαι «άνετος».							

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (σημειώστε το κατάλληλο κουτάκι)

ΦΥΛΟ	ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	
-------------	---------------	----------------	----------------------	--

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΓΑΜΟΣ	ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΣ	ΧΗΡΟΣ	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ	ΣΥΖΩ ΜΕ ΚΑΠΟΙΟΝ
-------------------------------	---------------	--------------------	--------------	---------------------	------------------------

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΥΚΕΙΟ	ΦΟΙΤΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ
	ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΑΕΙ	ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΙ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΝΕΡΓΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	ΑΓΡΟΤΗΣ
	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	ΑΛΛΟ	

ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ (<2000 κατ.)	ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ (2.000-10.000 κατ.)	ΑΣΤΙΚΗ (>10.000 κατ.)
----------------------------------	---------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------

Παράρτημα 2: Χορήγηση Άδειας Στάθμισης

Petrides, Dino (k.petrides@ucl.ac.uk)

2/24/2014

Το: Μαρία Σταμ. (neda-23@hotmail.com)

Dear Maria,

Thank you for getting in touch about this. I am currently on unpaid leave due to personal reasons and out of the country. I can only deal with academic emergencies. You do not need special permission to use any TEIQue form, provided it is strictly for academic research purposes. You can download the instruments directly from www.psychometriclab.com Please make sure you read the FAQ section at

<http://www.psychometriclab.com/Default.aspx?Content=Page&id=18>

Please interpret this email **as an affirmative response to your request to norm the TEIQue-SF in Greek.** Please make sure you forward to me prepublication drafts for approval.

Good luck with your research,

Dino

London Psychometric Laboratory (UCL)

www.psychometriclab.com